

OBEC GBELANY
OBECNÝ ÚRAD GBELANY
OKRES ŽILINA

ZADANIE

PRE

VYPRACOVANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

(ÚPN – O)

GBELANY

DÁTUM: DECEMBER 2016

VYPRACOVAL:
ING.ARCH.VLADIMÍR BARČIAK
GERLACHOVSKÁ 9, 010 08 ŽILINA
ODB.SPÔS.OSOBA: REG.Č. 263

**ZADANIE OBSAHUJE PREDOVŠETKÝM
HLAVNÉ CIELE A POŽIADAVKY, KTORÉ
TREBA RIEŠIŤ V ÚZEMNOM PLÁNE
OBCE G B E Ľ A N Y**

OBSAH:

- a) DÔVODY NA OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE GBELANY str. 4
- b) HLAVNÉ CIELE ROZVOJA ÚZEMIA, VYJADRUJÚCE ROZVOJOVÝ PROGRAM
OBSTARÁVATEĽA str. 5
- c) VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE GBELANY str. 5
- d) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE Z AKTUALIZOVANÉHO ÚPN – VÚC ŽILINSKÉHO
KRAJA A VZŤAHUJÚCE SA NA ÚZEMIE OBCE GBELANY VRÁTANE VÝSTUPOV
ZO ZÁVÄZNEJ ČASTI (Nariadenie Vlády SR, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť
ÚPN – VÚC Žilinský kraj a všeobecné záväzné nariadenie ŽSK č.26/2011 o záväzných
častiach zmien a doplnkov ÚPN – VÚC Žilinského kraja) str. 6

- e) ZHODNOTENIE VÝZNAMU OBCE V ŠTRUKTÚRE OSÍDLENIA str.13
- f) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA str.13
- g) ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A PROGNÓZY str.14
- h) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA URBANISTICKÚ KOMPOZÍCIU OBCE str.17
- i) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA OBNOVU, PRESTAVBU A ASANÁCIU OBCE str.18
- j) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ROZVOJA DOPRAVY A KONCEPCIE TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA str.18
- k) POŽIADAVKY NA OCHRANU PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, KULTÚRNEHO DEDIČSTVA, NA OCHRANU PRÍRODNÝCH ZDROJOV... ĎALŠÍCH CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ A ICH OCHRANNÝCH PÁSIEM, VRÁTANE POŽIADAVIEK NA ZABEZPEČENIE ÚSES ÚZEMIA str.28
- l) POŽIADAVKY Z HEADISKA OCHRANY TRÁS NADRADENÝCH SYSTÉMOV DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA str.32
- m) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE NAJMÄ ZO ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI, CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA str.33
- n) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA OBCE S PRIHĽADNUTÍM NA HIST., KULT., URBANISTICKÉ A PRÍRODNÉ PODMIENKY ÚZEMIA VRÁTANE POŽIADAVIEK NA STAVBY UŽÍVANÉ OSOBAMI S OBMEDZENOU SCHOPNOSŤOU POHYBU str.35
- o) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE BÝVANIA, OBČIANSKÉHO VYBAVENIA, SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY, REKREÁCIE A VÝROBY str.37
- p) POŽIADAVKY Z HEADISKA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA – KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE str.43
- q) POŽIADAVKY Z HEADISKA OCHRANY POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDY A LESNEJ PÔDY str.47
- r) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE VYMEDZENÝCH ČASTÍ ÚZEMIA OBCE, KTORÉ JE POTREBNÉ RIEŠIŤ ÚZEMNÝM PLÁNOM ZÓNY str.49
- s) POŽIADAVKY NA URČENIE REGULATÍVOV PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA str.49
- t) POŽIADAVKY NA VYMEDZENIE PLÔCH NA VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY str.50
- u) POŽIADAVKY NA ROZSAH A ÚPRAVU DOKUMENTÁCIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE GBELANY str.51

a) DÔVODY NA OBSTARANIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE GBEĽANY

Odhliadnuc od legislatívnych dôvodov rozhodujúce dôvody obstarania územného plánu obce (ÚPN – O) Gbeľany vyplývajú predovšetkým z hlavných cieľov obce Gbeľany, ktoré plánuje obec splniť k roku 2032. Zvolený časový horizont pre riešenie územného plánu obce nie je náhodilý. Zodpovedá praxou overenému, obvyklému strednodobému plánovaciemu horizontu, pre ktorý sa dá relatívne ešte spoľahlivo vymedziť rozsah očakávaných nárokov a potrieb obyvateľov sídla v kontexte s technickým pokrokom i napr. so stavom spoločenského vedomia.

Hlavným strategickým cieľom obce Gbeľany je vytvorenie podmienok na území obce pre zabezpečovanie udržateľného rozvoja obce, čo znamená, že obec Gbeľany má ambície byť sídlom, v ktorom sú permanentne zaistované predpoklady pre sústavnú optimalizáciu životných podmienok trvalo bývajúceho i prechodne bývajúceho obyvateľstva ako i jeho návštevníkov s prihliadnutím na rešpektované prírodné a kultúrohistorické danosti prostredia obce.

Takto formulovaný hlavný strategický cieľ obce je v súlade s Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Gbeľany, s Akčným plánom obce Gbeľany resp. Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Terchovská dolina z r.2010.

Splnenie tohto cieľa a z neho odvodených parciálnych cieľov obce sa však nezaobíde bez získania nového zodpovedajúceho základného územnoplánovacieho nástroja, bez získania nového územného plánu obce ako nástroja pre sústavné, komplexné a dlhodobé riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce Gbeľany v súlade s dodržiavanými princípmi trvalo udržateľného rozvoja.

Terajší platný územný plán sídelného útvaru Gbeľany z r.1993 (schválený uzn. OZ Gbeľany č. 21/1994 zo dňa 01.07.1994), ktorý sa nezachoval v plnom rozsahu a ktorého zachované časti nepokrývajú územie celého katastrálneho územia obce a jeho osem zmien a doplnkov sú v súčasnosti dostupnými, neúplne zachovanými územnoplánovacími dokumentmi pre riadenie urbanistického rozvoja v podmienkach obce Gbeľany.

Vzhľadom na veľký (23 ročný) časový odstup od doby spracovania ÚPN – SÚ Gbeľany ako i z dôvodov spoločensko-ekonomických zmien po r.1993 je táto dokumentácia pre potreby obce prakticky nepoužiteľná a to nielen z titulu zvoleného cieľa, ale aj z hľadiska riešenia každodenných potrieb obce. Na základe jestvujúcej územnoplánovacej dokumentácie nie je možné reagovať napr. na zmeny vlastníckych pomerov, na legislatívne zmeny, na Územný plán veľkého územného celku žilinského kraja a jeho zmeny a doplnky, na nové požiadavky z oblasti ochrany prírody, životného prostredia, na zmeny vyplývajúce z vypracovaných regionálnych územných systémov ekologickej stability, na zmeny v jednotlivých rezortoch (bytová výstavba, hospodárstvo...), atď.

Následne vypracované Zmeny a doplnky ÚPN – SÚ Gbeľany aj keď sú časovo mladšími územnoplánovacími dokumentami, sú len čiastočne využiteľnými dokumentami, pretože o.i. vo svojej podstate prevažne nenadväzujú na koncepciu pôvodného ÚPN – SÚ Gbeľany (priemyselný park, areál OMNITRADE, IBV a golfové ihrisko, výrobné územia v lok.Duhé...).

Z uvedeného je zrejmé, že rozhodujúcim dôvodom pre obstaranie územného plánu obce Gbeľany je absencia aktuálneho zodpovedajúceho základného územnoplánovacieho nástroja pre sústavné, komplexné a dlhodobé riešenie priestorového usporiadania a funkčného využívania celého územia obce Gbeľany v zmysle zvoleného cieľa, v súlade s princípmi udržateľného rozvoja.

Medzi ostatné účelové dôvody obstarania nového územného plánu obce možno zaradiť:

- podklad pre formovanie základnej prognózy postavenia a vývoja obce z pohľadu iných spoločensko-vedných odborov,
- podklad pre návrh a realizáciu prípadných pozemkových úprav, lesných úprav, vodohospodárskych úprav, závlah, meliorácií atď.,
- podklad pre návrh miestneho územného systému ekologickej stability atď.,
- podklad pre vypracovávanie programov ochrany kultúrneho dedičstva, odpadového hospodárstva, koncepcií rozvoja jednotlivých odvetví života obce,
- ako jedna z podmienok získania prostriedkov z fondov európskej únie, štátneho rozpočtu... .

Obec Gbeľany pre obstaranie nového územného plánu obce už podnikla prvé kroky. Po realizácii prípravných prác obstarávateľa zabezpečila si vypracovanie Prieskumov a rozborov svojho územia ako I. fázy prípravy nového územného plánu (spracovateľ: Ing.arch. Stanislav Kristiník, 11/2016). Na

základe Prieskumov a rozborov územia ako i Krajinnoekologického plánu (spracovateľ: Peter Hajnik a kol. – Agentúra Extrem tour's, 11/2016) a ďalších svojich požiadaviek v spolupráci s príslušnými orgánmi, samosprávami a ďalšími dotknutými orgánmi a organizáciami zabezpečila spracovanie tohto zadania pre vypracovanie návrhu ÚPN – O Gbeľany.

Zadanie po objektivizovaní v procese prerokovania s verejnosťou a dotknutými orgánmi, samosprávami a s ďalšími právnickými osobami v zmysle príslušných predpisov bude po schválení Obecným zastupiteľstvom obce Gbeľany rozhodujúcim podkladom – zadávacím dokumentom – pre vypracovanie nového územného plánu obce (ÚPN – O) Gbeľany.

b) Hlavné ciele rozvoja územia, vyjadrujúce rozvojový program obstarávateľa

Obec Gbeľany má v súčasnosti k dispozícii Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, Akčný plán obce Gbeľany... a Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mikroregiónu Terchovská dolina ako rozvojové programové dokumenty v strednodobom horizonte. Z hľadiska územnoplánovacieho resp. urbanistického nemá ešte novú vyprofilovanú ustálenú „víziu“ svojho postavenia a úlohy obce v systéme osídlenia regiónu v horizonte najbližších 15– 20 rokov. Jej základné obrysy však možno identifikovať z prieniku záväzných výstupov z územnoplánovacej dokumentácie vyššieho stupňa (aktualizovaný ÚPN – VÚC Žilinského kraja), sumáru celoobecných príp. parciálnych požiadaviek (Prieskumy a rozborov územia pre účely tvorby nového územného plánu obce) ako i PHSR obce a Akčného plánu.

Na základe týchto dokumentov možno z hľadiska potrieb územného plánu obce ako hlavné ciele v rozvoji územia obce odvodené od strategického cieľa uviesť nasledovné:

- zostať vidieckym sídlom priemernej obecnej veľkosti z hľadiska počtu obyvateľov a vybavenosti v zázemí osídlenia mesta Žilina so všetkým štandardom základnej sociálnej, občianskej a technickej vybavenosti, zodpovedajúcim takémuto druhu sídla v systéme osídlenia zázemia mesta Žilina,
- byť súčasťou sídelných zoskupení tuzemského i cezhraničného charakteru (Združenie /Mikroregión/ Terchovská dolina, MAS Terchovská dolina...), do ktorých vloží okrem iného svoj primeraný potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky, rekreácie, kultúry, výroby a komunálneho hospodárstva...,
- na území obce treba viac rozvíjať kultúrohistorickú dimenziu obce, ktorej „konzumentom“ bude nielen trvale bývajúce obyvateľstvo, ale aj návštevníci, turisti a rekreatanti či prechodne bývajúci,
- mať v území viac pracovných príležitostí na podklade diverzifikovanej ekonomiky založenej aj na miestnych prírodných, materiálnych, historických a ľudských zdrojoch (nielen priemyselny park...),
- ochraňovať a zveľaďovať prírodné prostredie ako súčasť kvalitného životného prostredia a ako predpoklad pre primeraný rozvoj cestovného ruchu, turizmu, rekreácie,
- rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu koordinovať s okolím (región, susediace obce).

Urbanisticky to znamená, že primárnou funkciou územia obce zostane funkcia bývania v rodinných domoch, ku ktorej sa pridružia funkcia ochrany a dotvárania lesnatolučného prírodného prostredia a funkcia priemyselnej výroby.

Pozdvihnutie výrobnjej (priemyselnej) funkcie do primárnej polohy v konečnom dôsledku by malo byť o.i. zdrojom výraznejšej zamestnanosti a ekonomického profitu obce, podnikateľov, občanov.

Rozvoj poľnohospodárskeho výrobného potenciálu neprekročí rámec sekundárneho postavenia tejto funkcie v nových podmienkach obce.

c) Vymedzenie riešeného územia územného plánu obce Gbeľany

Riešené územie územného plánu obce sa vymedzuje v rozsahu celého katastrálneho územia obce Gbeľany. Obec Gbeľany tvorí len jedno katastrálne územie.

Znamená to, že hranicami riešeného územia ÚPN – O Gbeľany bude katastrálna hranica obce Gbeľany s nasledovnými susediacimi obcami:

- *Na severe:*

s obcou Horný Vadičov,

▪ **Na východe:**

s obcou Lysica a s obcou Varín,

▪ **Na juhu:**

s mestom Žilina (k.ú. Mojšová Lúčka) a s obcou Strečno,

▪ **Na západe:**

s obcou Mojš a s obcou Nededza.

Katastrálna hranica obce je vedená hrebeňovitými úsekmi lesných masívov, oddeľujúcich osídlené doliny, veľká časť aj rovinatou až zvlínenou poľnohospodárskou krajinou aj tokom rieky Váh.

Vymedzené riešené územie má výmeru 713,3530 ha. Predmetom riešenia teda nebude len koncentrované osídlenie obce, ale aj „extravilánové“ prírodné poľnohospodárskolesné územie ohraničené hranicou katastrálneho územia obce Gbeľany.

d) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE Z AKTUALIZOVANÉHO ÚPN – VÚC ŽILINSKÉHO KRAJA A VZŤAHUJÚCE SA NA ÚZEMIE OBCE GBELANY VRÁTANE VÝSTUPOV ZO ZÁVÄZNEJ ČASTI (Nariadenie Vlády SR, ktorým sa vyhlasuje záväzná časť ÚPN – VÚC Žilinský kraj a všeobecné záväzné nariadenie ŽSK č.26/2011 o záväzných častiach zmien a doplnkov č.4 ÚPN – VÚC Žilinského kraja)

Na riešené územie a záujmové územie územného plánu obce G b e ľ a n y sa vzťahujú priamo aj nepriamo nasledovné záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia (číslovanie regulatívov je prevzaté z aktualizovaného ÚPN – VÚC):

I. ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

1. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA, OSÍDLENIA A ROZVOJA SÍDELNEJ ŠTRUKTÚRY

- 1.4 zabezpečovať rozvojovými osami na území Žilinského kraja pozdĺž komunikačných prepojení medzinárodného a celoštátneho významu sídelné prepojenia na medzinárodnú sídelnú sieť, ako aj konzistenciu a rovnocennosť podmienok s ostatným územím Slovenskej republiky,
- 1.6 podporovať rozvoj sídelných centier Žilinského kraja, ktoré tvoria základné terciálne centrá osídlenia, rozvojové centrá hospodárskych, obšlužných a sociálnych aktivít ako aj pre priliehajúce zázemie, tak aj pre príslušný regionálny celok, a to hierarchickým systémom, pozostávajúcím z nasledovných skupín centier:
- 1.6.1 podporovať rozvoj krajského mesta Žilina ako centra osídlenia 1.skupiny, prvej podskupiny ako centra celoštátneho významu. Žilinu formovať ako centrum:
- a) administratívno – správne Žilinského kraja,
 - b) hospodársko – ekonomické,
 - c) vzdelávacie, ako sídlo vysokej školy,
 - d) kultúrno – spoločenské,
 - e) výstavno – nákupno – obchodné,
 - f) cestovného ruchu a rekreácie,
 - g) športu,
 - h) ako najvýznamnejší dopravný uzol,
- 1.8 podporovať vznik a posilnenie suburbánnych pásiem okolo miest Žilina, Martin, Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Dolný Kubín,
- 1.9 podporovať ako ťažisko osídlenia najvyššej úrovne žilinsko – martinské ťažisko osídlenia ako aglomeráciu celoštátneho a medzinárodného významu s významným postavením v Euroregióne Beskydy zahŕňajúcom prihraničné územie styku troch štátov: SR, ČR a PR,
- 1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,
- 1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažisk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,

- 1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov – sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov,
 - 1.16 vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej štruktúry
 - 1.16.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa:
 - b) žilinsko– podtatranskú rozvojovú os : Žilina– Martin– Poprad– Prešov,
 - 1.16.3 podporovať ako rozvojové osi tretieho stupňa:
 - d) žilinskú rozvojovú os: Žilina – Varín – Terchová
 - 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami:
 - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
 - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko – priestorové prostredie,
 - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrom, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
 - 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene, národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA),
 - 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.
- 2. V OBLASTI SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY**
- 2.5 podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškol'ovacích zariadení na území kraja,
 - 2.10 vytvoriť územné predpoklady pre malé a stredné podnikanie v oblasti zdravotníctva a to najmä v územiach vzdialenejších od sídelných centier,
 - 2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotecnickú základňu v regiónoch,
 - 2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasť existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.
- 3. V OBLASTI ROZVOJA REKREÁCIE, TURISTIKY, CESTOVNÉHO RUCHU A KÚPEĽNÍCTVA**
- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny – funkčno – priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
 - 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysúciach, Orave a v Turci,

- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.
- 4. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA EKOLOGICKÝCH ASPEKTOV, OCHRANY PÔDNEHO FONDU, OCHRANY PRÍRODY A KRAJINY A OCHRANY KULTÚRNEHO DEDIČSTVA**
- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách:
- 4.1.3 biocentrá regionálneho významu podľa schváleného územného plánu,
- 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
- 4.2 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
- 4.3.1 pre chránené územia (vyhlásené a navrhované na vyhlásenie) podľa osobitných predpisov o ochrane prírody a krajiny, kategórie a stupňa ochrany,
- 4.3.2 pre lesné ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
- 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskej pôdy v kategóriách podporujúcich a zabezpečujúcich ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov zaradených medzi biokoridory, chrániť existujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami – trávne porasty, stromová a krovinná vegetácia a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les – bezlesie,
- 4.7 podporovať extenzívne leso– pasienkárске využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinárskeho a ekologického hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.9 zabezpečiť revitalizáciu regulovaných tokov s doplnením sprievodnej zelene,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.13 v obciach a ich miestnych častiach v ochranných pásmach Národného parku Malá Fatra, Tatranského národného parku, Národného parku Nízke Tatry a Národného parku Veľká Fatra
- 4.13.1 viazať novú výstavbu v ďalšom procese urbanizácie predovšetkým na jestvujúce sídelné útvary v podhorskej oblasti,
- 4.13.2 realizovať rozširovanie zastavaného územia obcí na úkor poľnohospodárskej pôdy a lesnej pôdy len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou a na základe posúdenia vplyvov na životné prostredie,
- 4.13.3 zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- 4.17 rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a koncepcií rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja,
- 4.19 zabezpečiť ochranu prirodzených ekosystémov podporou rozvoja komplexnej vybavenosti (vrátane zvyšovania lôžkových kapacít v ochranných pásmach národných parkov) a taktiež

- rozvojom obcí v podhorských oblastiach s dôrazom na vyzdvihnutie miestnych zvláštností a folklóru. Uvedenú vybavenosť riešiť komplexne s dôrazom na limity prírodných zdrojov,
- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovišť v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.
- 5. V OBLASTI ROZVOJA NADRADENEJ DOPRAVNEJ INFRAŠTRUKTÚRY**
- 5.1 dopravná regionizácia
- 5.1.1 v návrhovom i výhľadovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno – gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko: v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, vrátane podpory funkcie dopravno – gravitačného centra Žilina – Martin,
- 5.2 paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN– T
- 5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je nástupníckou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN– T.
- a) rešpektovať dopravnú infraštruktúru alokovanú v trase multimodálneho koridoru č. Va., súčasť koridorovej siete TEN– T, Bratislava – Žilina – Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou – Ukrajina, schválené pre diaľničnú infraštruktúru – diaľnica D1, modernizovanú železničnú trať, terminál kombinovanej dopravy v Žiline,
- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
- 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy – definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ – ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,
- 5.3.15 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu cesty I/18 medzinárodného a celoštátneho významu v trase a úsekoch :
- f) križovatka s MK Na Horevaží Žilina – Teplica nad Váhom – nová križovatka Gbeľany (v trase súčasnej cesty II/583A) v kategórii MZ 21,5/70, súběžná cesta s diaľnicou D1,
- g) nová križovatka Gbeľany s cestou II/583 – preložka v novom úseku cesty I/18 ponad nádrž VD Žilina – križovatka s novou trasou cesty I/64 (súčasná I/18) Strečno/Zlatné v kategórii C 11,5/80, súběžná cesta s diaľnicou D1,
- 5.3.35 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať homogenizáciu cesty II/583 z nového začiatku cesty v križovatke s preložkou cesty I/18 ponad vodnú nádrž VD Žilina v Gbeľanoch,
- 5.4 infraštruktúra železničnej dopravy
- 5.4.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej železničnej infraštruktúry – tratí, plôch a zariadení – umiestnenú na pozemkoch Železníc Slovenskej republiky, ohraničenú jej ochrannými pásmami,
- 5.4.4 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať modernizáciu železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť do 160 km/h, v trase multimodálneho koridoru č. Va., koridorová sieť TEN–T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C– E v trase a úsekoch:

- a) v existujúcom koridore trate v úsekoch technicky vynútených lokálnych úprav smerového vedenia trate,
- 5.4.5 v návrhovom a výhľadovom období zabezpečiť územnú rezervu pre modernizáciu železničnej trate č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h, koridorová sieť TEN–T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C– E 40 v úsekoch:
 - a) Žilina – Vrútky – Kral'ovany – Ružomberok – Vluchy,
- 5.4.9 v návrhovom období chrániť územie a realizovať výstavbu železničnej zriaďovacej stanice Žilina v k.ú. Teplička nad Váhom,
- 5.5. infraštruktúra intermodálnej prepravy
 - 5.5.1 v návrhovom období chrániť územie a realizovať výstavbu základného verejného terminálu intermodálnej prepravy medzinárodného významu Žilina – súčasť koridorovej siete TEN–T – v k.ú. Teplička nad Váhom,

6. V OBLASTI VODNÉHO HOSPODÁRSTVA

- 6.1 rešpektovať z hľadiska ochrany vôd
 - 6.1.1 ochranné pásma vodárenských zdrojov
 - 6.1.2 chránené vodohospodárske oblasti Beskydy-Javorníky, Nízke Tatry východná časť, Nízke Tatry-západná časť, Veľká Fatra, Strážovské vrchy,
- 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:
 - 6.4.16 dokončenie rozostavaných obecných verejných vodovodov,
 - 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,
- 6.5 podporovať rozvoj miestnych vodovodov v obciach a ich miestnych častiach s nedostatočným zásobovaním pitnou vodou, mimo dosahu SKV a v obciach bez verejného vodovodu,
- 6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (transponovanými do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2015. To znamená:
 - 6.6.1. zabezpečiť zodpovedajúcu úroveň odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd s odstraňovaním nutričov z aglomerácií s produkciou organického znečistenia väčšou ako 10 000 EO v časovom horizonte do 31.12.2010 v súlade s plánom rozvoja verejných kanalizácií,
 - 6.6.5 vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žúmp do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.8 podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií,
- 6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015,
- 6.12 zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými prietokmi s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí,
- 6.13 na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
 - 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š. p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ: 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,
 - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriamiam tokov,
 - 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,

- 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.
- 7. V OBLASTI NADRADENEJ ENERGETICKEJ INFRAŠTRUKTÚRY**
- 7.3 zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú dodávku a prenos elektrickej energie dobudovaním elektrizačnej rozvodnej sústavy kraja v nadväznosti na sústavu SR a sústavu medzištátnu,
- 7.4 v energetickej náročnosti spotreby:
- 7.4.1 realizovať opatrenia na zníženie spotreby elektrickej energie v priemysle a energeticky náročných prevádzkach,
- 7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,
- 7.6 chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2015:
- 7.6.1 rekonštrukciu medzištátneho vedenia ZVN 400 kV Varín – štátna hranica s ČR – Nošovice na 2x 400 kV,
- 7.6.2 výstavbu nového medzištátneho 2x400 kV vedenia ZVN v trase Varín – štátna hranica s Poľskom – Byczyna,
- 7.7 podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,
- 7.8 zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia. (Národné parky, ich OP, CHKO a p.),
- 7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,
- 7.12 presadzovať v oblasti zásobovania teplom uplatnenie energetickej politiky SR a regionálnej energetickej politiky Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK); s využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,
- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.
- 8. V OBLASTI ODPADOVÉHO HOSPODÁRSTVA**
- 8.1 zabezpečiť postupnú sanáciu a rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a starých environmentálnych záťaží do roku 2015,
- 8.2 sanovať prednostne skládky, lokalizované v územiach prvkov regionálneho územného systému ekologickej stability a v územiach, kde bezprostredne ohrozujú zložky životného prostredia,
- 8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí určených v ÚPD,
- 8.7 vytvoriť systémové podmienky pre rozvoj podnikateľskej sféry v oblasti využívania a spracovania odpadov v zmysle navrhovaných opatrení vyšpecifikovaných v textovej časti návrhu územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj.
- 9. V OBLASTI USPORIADANIA ÚZEMIA Z HĽADISKA HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA**
- 9.1 zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,
- 9.2 podporovať budovanie priemyselných parkov celoštátneho významu v nasledovných sídlach :
- 9.2.4 Teplička nad Váhom, Nededza, Varín, Gbeľany, Mojš,

11. V OBLASTI PÔŠT

- 11.3 skvalitňovať poštové služby v kraji realizáciou nasledovných úloh a cieľov:
- d) pokračovať v modernizácii interiérov pôšt vo všetkých okresoch, predovšetkým v Žiline, Martine, Turčianskych Tepliciach, Námestovo a Tvrdošíne; ako aj v plynofikácii pôšt v kraji.

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

S realizáciou záväzných regulatívov v riešenom území aj v záujmovom území obce sú spojené nasledovné verejnoprospešné stavby:

1. STAVBY NA SLEDOVANIE STAVU ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA – SIETĽ SLEDOVACÍCH, DOKUMENTAČNÝCH A VÝSKUMNÝCH STANÍC (STANOVÍŠŤ) V BLÍZKOSTI, RESP. V AREÁLOCH NADREGIONÁLNYCH BIOCENŤIER A BOKORIDOROV A LOKALÍT MEDZINÁRODNÉHO VÝZNAMU**2. DOPRAVNÉ STAVBY**

- 2.1 stavby cestnej dopravy :
- 2.1.1 diaľnica D1 v kompletnej trase, diaľničné križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie I/61 a I/18,
 - 2.1.5 cesta I/18, ako súčasť severovýchodného prepojenia diaľnic D1 a D3 v aglomerácii Žiliny, v úseku križovatka s I/18 Strečno – premostenie nádrže Vodného diela Žilina – križovatka s II/583A Gbeľany,
- 2.2 stavby železničnej a intermodálnej dopravy :
- 2.2.2 modernizácia železničnej trate č. 180 v úseku Žilina – hranica Žilinského a Prešovského kraja,
 - 2.2.4 výstavba zriaďovacej železničnej stanice Žilina v k.ú. Teplička nad Váhom (*súvis s riešeným územím*),
 - 2.2.5 výstavba základného verejného terminálu intermodálnej dopravy a logistického centra Žilina v k.ú. Teplička nad Váhom (*súvis s riešeným územím*).

3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

- 3.1 vodohospodárske stavby
- 3.1.2 skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby :
 - p) dokončenie rozostavaných obecných verejných vodovodov,
 - v) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach,
 - 3.1.9 odstraňovanie usadenín z vodných nádrží vážskej kaskády,
 - 3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd
 - 3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,
- 3.2 energetické stavby
- 3.2.4 stavby súvisiace s plynofikáciou v okresoch Žilinského kraja,
- 3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov
- 3.4.2 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotried'ovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (Stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990 Zb., zákona č. 262/1992 Zb., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 136/1995 Z. z., zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 199/1995 Z. z., nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 286/1996 Z. z., zákona č. 229/1997 Z. z., zákona č. 175/1999, zákona č. 237/2000 Z. z., zákona č. 416/2001 Z. z., zákona č. 553/2001 Z. z., a nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 217/2002 Z. z. pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

e) ZHODNOTENIE VÝZNAMU OBCE V ŠTRUKTÚRE OSÍDLENIA

V zmysle záväznej časti Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001), schválenej nariadením vlády SR č.528/2002 Z. z., obec Gbeľany:

- leží v území rozvojovej kvartérnej žilinsko – martinskej aglomerácie,
- leží v území žilinsko – martinského ťažiska osídlenia najvyššieho celoštátneho a medzinárodného významu,
- leží v záujmovom území centra osídlenia prvej skupiny sídelnej štruktúry, prvej podskupiny ako centra celoštátneho významu,
- je súčasťou dopravného regiónu Severozápadné Slovensko s dopravnogravitačným centrom Žilina/Martin.

V zmysle všeobecne záväzných nariadení ŽSK č.6/2005, dodatku č.1 k VZN č.6/2005, č.17/2009 a č.26/2011 o záväzných častiach zmien a doplnkov ÚPN – VÚC Žilinského kraja sú Gbeľany súčasťou suburbánneho pásma okolo mesta Žilina, je súčasťou rozvojovej osi tretieho stupňa, žilinskej rozvojovej osi (Žilina – Gbeľany – Terchová).

V sídelnej štruktúre VÚC Žilinského kraja má obec polohu v pásme ťažiska osídlenia (žilinsko – martinské), čím je vyjadrený vzťah k jadrám ťažiska, k mestám Žilina a Martin. Vzťah sa prejavuje predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou, za obsluhou, za službami.

V zmysle základnej urbanistickej koncepcie okresu Žilina ako súčasť urbanistickej koncepcie Žilinského kraja (aktualizovaný ÚPN – VÚC) vzťahuje sa na obec konštatovanie, že „oblasť Žiliny si posilní pozíciu východiskového bodu pre nástup do rekreačných oblastí severu Slovenska, v smere od západu a juhu. Hospodársky rozvoj územia bude podmienený ochranou plôch slúžiacich ako rekreačné zázemie regiónu (Malá Fatra, Strážovské vrchy, Javorníky)“.

Takto zovšeobecňujúco je vyjadrený základný rámec súčasného, ale hlavne budúceho, postavenia obce v regióne Žilinského kraja.

Význam obce Gbeľany v štruktúre osídlenia, ako sídla v súčasnosti s primárnou funkciou bývania, priemyselnej výroby a území ochrany prírody, je a aj naďalej bude založený na integrovanom vzťahu medzi obcou a susediacimi sídlami ako i vzťahu medzi najbližším mestom Žilina a obcou Gbeľany. Sídla budú vzájomne kooperovať, spolupracovať. Obec bude do vzťahov stále viac vkladať svoj potenciál spočívajúci v poskytovaní možnosti trvalého bývania v dopravne prijateľnej dostupnosti zamestnania (hlavne v Žiline), v občianskej vybavenosti a služieb, v kvalite životného prostredia, v možnosti rozvoja rekreácie, turizmu a cestovného ruchu na podklade kvalitnej prírody a kultúrnohistorických daností. Gbeľany budú stabilne miestom priemyselnej výroby a zdrojom rastlinnej a čiastočne živočíšnej produkcie a aj miestom disponibilného územia pre vedenie nadradených líniových diel dopravnej a technickej infraštruktúry (ZVN vedenia, VN vedenia, plynárenské zariadenia, kanalizačný zberač, cesta II/583A, II/583, železničná trať, Vodné dielo Žilina, náhradný biokoridor...).

f) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA

Záujmové územie obce vo všeobecnosti je územie, v ktorom prevládajú súčasné alebo výhľadové vzťahy k obci, a ktorého usporiadanie musí byť riešené vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s obcou aj keď nie v takej miere podrobnosti ako vlastné riešené územie. Znamená to, že ide o územie mimo riešeného územia obce, mimo jeho katastrálne územie.

Obec Gbeľany vymedzuje takto chápaných päť záujmových území, pretože susediace obce vykazujú v susedstve s k.ú. Gbeľany také územia, ktorých funkčné využívanie a priestorové usporiadanie sa musí riešiť v súvislosti s riešením návrhu ÚPN – O Gbeľany súčasne.

Zájmy obce Gbeľany a ich zosúladenie so záujmami susedných obcí je možné identifikovať v piatich rôznych priestoroch v rámci katastrálnych území susedných obcí Varín, Mojš, Nededza a Strečno..

V smere od východu je záujmovým územím obce Gbeľany časť katastrálneho územia obce Varín z dôvodu riešenia priestoru bývalého hospodárskeho dvora nachádzajúceho sa severozápadne od areálu transformovne 400/110/22 kV, kde časť jedného z objektov s príľahlým pozemkom sa nachádza v k.ú. Varín.

V smere na východ je záujmovým územím obce Gbeľany aj časť katastrálneho územia obce Varín z dôvodu priznania – riešenia miestnej komunikácie k jestvujúcim ale i navrhovaným obytným územiam v lok. Bukovina – juhovýchodne od areálu cintorína v obci Gbeľany.

V smere na juh sú záujmovými územiami obce Gbeľany časti katastrálnych území obce Varín, obce Strečno a obce Mojš najmä v súvislosti s navrhovaným prepojením cesty II/583A a cesty I/18 ponad Vodné dielo Žilina (nová križovatka Gbeľany s cestou II/583A – preložka v novom úseku cesty I/18 ponad nádrž VD Žilina – križovatka s novou trasou cesty I/64 – súčasná I/18 – Strečno/Zlatné v kategórii C 11,5/80, súbežná cesta s diaľnicou D1). Časť nového riešenia bude prechádzať katastrálnym územím obce Varín, časť k.ú. Gbeľany, časť k.ú. Strečno a časť k.ú. Mojš.

Smerom juhozápaným je záujmovým územím obce Gbeľany aj časť katastrálneho územia obce Mojš z dôvodu riešenia vzťahu medzi územím navrhovaného priemyselného parku v k.ú. Gbeľany a obytným územím obce Mojš na rozhraní určenom tokom potoka Kotrčiná.

Smerom západným je záujmovým územím obce Gbeľany aj časť katastrálneho územia obce Nededza z dôvodu dokumentovania peších väzieb medzi obcami Gbeľany a Nededza v priestore popri ceste II/583.

Vo všetkých prípadoch je nutné zdokumentovanie a riešenie všetkých územnoplánovacích vzájomných vzťahov, ktoré vyplývajú z týchto skutočností.

g) ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE A PROGNÓZY

Obec je doložená nepriamo z 13. storočia. Prvá písomná zmienka o obci Gbeľany (pod názvom Koblen) je z roku 1362. Údaje o počte bytov a obyvateľov sú známe od roku 1598, kedy mali Gbeľany 25 domov, v roku 1720 mali 20 daňovníkov. V roku 1784 mali 69 domov a 81 rodín (439 obyvateľov), v roku 1828 to bolo 68 domov a 600 obyvateľov. V roku 1869 mala obec Gbeľany 554 obyvateľov, v roku 1910 klesol na 477.

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov obce Gbeľany od roku 1880:

Rok	počet obyvateľov k 31.12.	ročný prírastok (úbytok)	index rastu v %
1 880	505	-	-
1890	469	-3,6	92,87
1900	490	+2,1	104,48
1910	477	-2,3	97,35
1921	555	+7,1	116,35
1930	596	+4,6	107,39
1950	703	+5,4	117,95
1961	952	+22,6	135,42
1970	1 030	+8,7	108,19
1982	1 106	+6,3	107,38
1991	1 144	+4,2	103,44
2001	1 211	+6,7	105,86
2005	1 231	+5,0	101,65
2006	1 239	+8	100,64
2007	1 244	+5	100,40
2008	1 238	-6	99,52
2009	1 221	-17	98,63
2010	1 213	-8	99,34
2011	1 226	+13	101,07
2012	1 217	-9	99,27
2013	1 221	+4	100,33
2014	1 225	+4	100,33

V roku 2005 žilo v Gbeľanoch 1231 obyvateľov. Za posledných 9 rokov klesol počet obyvateľov obce o 6 osôb (index rastu dosahuje 99,51%). Priemerný ročný úbytok obyvateľstva od roku 2005 (1 231) do roku 2014 (1225) predstavuje 0,67 osôb.

V rokoch 2006 a 2007 je registrovaný mierny prírastok, v roku 2008, 2010 a 2012 mierny, v roku 2009 väčší úbytok, v roku 2011 väčší prírastok. Za posledné obdobie v rokoch 2013 a 2014 vykazuje štatistika mierny prírastok počtu obyvateľov.

Pohyb obyvateľstva prirodzenou menou a na základe migrácie v rokoch 2005 - 2014:

Rok k 1.1.	živonarodení	zomrelí	prirodzený prírastok	migračné saldo	celkový prírastok
2005	10	18	-8	-5	-13
2006	19	15	4	4	8
2007	6	14	-8	13	5
2008	8	6	2	-8	-6
2009	7	13	-6	-11	-17
2010	11	11	0	-8	-8
2011	12	13	-1	19	18
2012	14	16	-2	-7	-9
2013	16	14	2	2	4
2014	9	12	-3	7	4

Za posledných 10 rokov predstavuje úbytok prirodzenou menou 20 osôb, čo sú 2,00 osoby ročne. Migračné saldo je 6 osôb, čo je prírastok 0,6 osoby ročne. Celkový úbytok predstavuje 14 osôb, čo je 1,4 osoby ročne.

Predpokladaný demografický vývoj:

Vývoj počtu obyvateľov preukazuje drobné výkyvy, naznačujúce trend k poklesu celkového počtu obyvateľstva, resp. jeho stagnáciu. Na základe zámerov výstavby bytov, rodinných domov ako aj existencie a ďalšieho rozvoja hospodárskej základne v obci a jej záujmovom území je však možné predpokladať, že tento trend sa zmení v prospech postupného rastu počtu obyvateľov. Je pravdepodobné, že blízkosť krajského mesta Žilina navýši už dnes pozitívne migračné saldo.

Tento predpoklad je v súlade so záväznými ukazovateľmi funkčného a priestorového usporiadania územia aktualizovaného ÚPN VÚC Žilinského kraja v oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry. Predpokladá sa, že do roku 2032 sa počet obyvateľov bude zvyšovať oproti odvodenému počtu 1237 obyvateľov v roku 2017 priemerne ročne o 15 obyvateľov, čím sa zvýši počet obyvateľov obce na konci návrhového obdobia oproti roku 2017 o 225, na celkový počet 1462 obyvateľov.

Predpokladaný prirodzený prírastok za uvedené obdobie pätnástich rokov predstavuje 45 obyvateľov čo je 20,00% z celkového predpokladaného prírastku.

Veková štruktúra obyvateľstva**Zloženie obyvateľstva podľa veku a pohlavia – odvodené z SODB 2011**

Trvalo bývajúce obyvateľstvo	vek											
	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	
muži	586	30	25	44	34	43	55	43	50	43	41	38
ženy	639	29	23	31	47	45	44	52	45	44	47	36
spolu	1225	59	48	75	81	88	99	95	95	87	88	74
Trvalo bývajúce obyvateľstvo	vek											
	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85-89	90-94	95-99	100-110	110+	
muži	36	41	21	18	14	5	4	1	1	0	0	
ženy	47	44	38	30	16	10	10	0	1	0	0	
spolu	83	85	59	48	30	15	14	1	0	0	0	

Ovodené z výsledkov SODB 2011 - zloženie obyvateľstva podľa vekových skupín a pohlavia

Trvalo bývajúce obyvateľstvo	vekové skupiny				štruktúra v %		
	spolu	predproduktív. vek	produktívny vek	poproduktív. vek	predproduktív. v. vek	produktívny vek	poproduktív. vek
muži	586	99	424	63	16,89	72,35	10,75
ženy	639	83	451	105	12,99	70,58	16,43
spolu	1 225	182	875	168	14,86	71,43	13,71
	priemerný vek		index vitality**		index stárvutia*		
muži	37,89		1,57		63,64		
ženy	41,16		0,79		126,51		
spolu	39,59		1,08		92,31		

*index stárvutia – počet osôb vo veku 65 + rokov na 100 osôb vo veku 0 – 14 rokov

**index vitality vyjadruje pomer vekovej skupiny 0 - 14 rokov a vekovej skupiny 65 + rokov.

V obci Gbeľany žije progresívny typ populácie, ktorý je charakterizovaný vyšším zastúpením predproduktívneho veku ako je zastúpenie poproduktívneho veku. Populácia je schopná reprodukcie prirodzenou menou.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo a nezamestnanosť

V roku 2011 žilo v obci 593 ekonomicky aktívnych osôb, z toho 269 žien. Z celkového počtu trvalo bývajúcich obyvateľov ku dňu sčítania 1210 bol podiel ekonomicky aktívnych osôb 49,01%. Funkcia obce v systéme osídlenia, okrem vlastnej hospodárskej základne aj vysoko vyvinutá hospodárska základňa blízkyh sídiel, má za následok, že 508 ekonomicky aktívnych obyvateľov, čo predstavuje 85,67%, odchádza za prácou do iných sídiel a 14,33% obyvateľov pracuje v obci.

Bytový fond

Ku dňu sčítania obyvateľov, domov a bytov mala obec Gbeľany 343 trvale obývaných bytov, z toho 283 v rodinných domoch (82,51%) a 44 v bytových domoch (12,83%). Počet domov v obci predstavoval počet 344, z toho 294 bolo obývaných. Potreba výstavby rodinných domov bude sledovať vývoj počtu obyvateľov. Ďalším dôvodom pre potrebu vymedzenia územia pre návrh novej výstavby je, v súlade s aktualizovaným ÚPN VÚC ŽK, predpokladané zvyšovanie komfortu bývania a s tým spojený menší počet obyvateľov na jeden rodinný dom, resp. byt (obývanosť resp. obložnosť bytov).

SODB 2011: Domy podľa obdobia výstavby

Obdobie výstavby	počet domov	%
Do roku 1945	24	8,36
1946 - 1990	215	74,91
1991 - 2000	20	6,97
2001 a neskôr	28	9,76
nezistené		
Spolu	287	100,00

V obci Gbeľany vysoko prevládajú domy postavené v období rokov 1946 až 1990 a tvoria 74,91% z celkového počtu domov, teda viac ako dve tretiny.

Predpokladaný vývoj bytového fondu do roku 2032

Úbytok počtu obyvateľov prirodzenou menou od roku 2005 nevyvážilo ani pozitívne migračné saldo. Počet obyvateľov obce má tendenciu mierne klesať. Napriek tomu sa vzhľadom k neustále sa rozvíjajúcej hospodárskej základni hlavne v sekundárnom sektore a zámerom obce na výstavbu bytov predpokladá obrat a to aj na základe prírastkom domov a bytov v sledovanom období.

Na základe predpokladaného vývoja počtu obyvateľstva pri kladnom salde migrácie a zohľadnení obložnosti bytu podľa aktualizovaného ÚPN VÚC ŽK bude vývoj bytového fondu pravdepodobne podľa nasledujúcej tabuľky.

Predpokladaný vývoj bytového fondu

Počet obyvateľov v roku 2014 podľa ŠÚSR	1 225
Odvođený počet obyvateľov v r. 2017 na základe ročných prírastkov*	1 237
Predpokladaný prírastok obyvateľov r. 2017 – 2032	225
Počet obyvateľov k r.2032	1 462
Odvođený stav bytového fondu v r. 2017 (obývané byty)	359 bytov
Potreba v roku 2032 pre počet obyvateľov (1 462) pri obložnosti 3,3 osoby na jeden byt	443 bytov
Z toho prestavby a získanie bytov z neobývaného byt fondu	10 bytov
Celkový úbytok z dôvodu zastaralosti, resp. prechodu na rekreačné účely	-20 bytov
Potreba výstavby nových bytov 2017 - 2032	94 bytov
Urbanistická rezerva	20 bytov

*ročný prírastok obyvateľstva za posledné sledované roky predstavuje 4 osoby.

Prírastok nových bytov bude okrem výstavby nových bytov pravdepodobne spočívať v prestavbách starých nevyhovujúcich a nevyužívaných bytov formou stavebných úprav, prestavbami hospodárskych budov a objektov rekreácie. Predpokladaný počet domov v roku 2032 je iba teoretický

a naplnenie počtu bude závislé na ekonomickej sile obyvateľov a podmienkach vytvorených pre výstavbu.

Z celkového počtu nových bytov sa predpokladá výrazne prevažujúce zastúpenie formou IBV doplnené bytovými domami. Vhodné by bolo zastúpenie bytovej výstavby aj formou nájomných bytov so zariadením pre seniorov, formou denného stacionára a nájomných bytov pre mladé rodiny.

Územný plán sa vo všeobecnosti (zo zákona) nezaoberá majetkoprávnymi pomermi. Pre požiadavky stavebníkov na výstavbu rodinných domov vzhľadom ku predpokladanému rozvoju obce je potrebné navrhnuť dostatočne veľké územie. Zároveň je nutné aditívne nadväzovať na existujúce zastavané územia a nezakladat' nové územia bez väzieb na existujúce. Zo skúseností je známe, že veľká časť takto navrhnutých pozemkov najmä pre IBV je dlhodobo majetkoprávne nevysporiadateľná. Z tohto dôvodu je potrebné územia pre výstavbu nových rodinných domov primerane nadhodnotiť.

Vhodné priestory pre novú výstavbu rodinných domov sa javia vo väzbe na zastavané územia obce – najmä v priestoroch medzi ulicami Koňhorskou a V potokoch, medzi ulicami Pod lipami, Kaštieľnou a Senderov. Minimalizované priestory hromadného bývania (pri plochách občianskej vybavenosti a obecného parku) môžu byť citlivo zvažované aj v areáli bývalého JRD za predpokladu nerozporovania záujmov ochrany národných kultúrnych pamiatok a pamätihodností obce.

h) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA URBANISTICKÚ KOMPOZÍCIU OBCE

Napriek niektorým krajinárskym pochybeniam v priestore Gbelian (napr. nekoncepčné, chaoticky pôsobiace trasovanie ZVN a VN vedení, merítka stavieb priemyselného parku...) sa v krajinnom prostredí Gbelian ešte stále udržal prírodný vidiecky ráz prostredia (priehľady v smere od Terchovej, od Varína).

Z dôvodov zachovania kontinuity vo vývoji sídla, špecifickosti vidieckeho osídlenia, postavenia – významu sídla v systéme osídlenia a presvedčenia, že urbanistická kompozícia sídla je ešte stále hodná úsilia na jej záchranu a rozvíjanie, zadanie požaduje:

- rešpektovať lúčnatohorskú lesnú krajinu Kysuckej vrchoviny (rešpektovať rozhodujúce priehľady, neurbanizovať krajinu nad horizontom...),
- vymedziť samostatné zastavané územia obce Gbeľany ako samostatné súbory stavieb a k nim príslušných pozemkov v rozsahu potrieb obce do r.2032,
- medzi vymedzenými hranicami zastavaných území obce a okrajom lesnatej krajiny udržiavať cezúry premenlivej šírky aj s pestrou nelesnou vegetáciou pri súčasnom rešpektovaní nevyhnutných prvkov technickej infraštruktúry (napr. ZVN, VN vedenia),
- nepripustiť ďalšie stavebné zrastanie zastavaných území obce Gbeľany so zastavanými územiami susediacich obcí t.j. so zast.územiami obce Nededza v smere severozápadnom, so zastavanými územiami obce Mojsá na južnej katastrálnej hranici obce Gbeľany,
- zastavané územia obce Gbeľany napriek už realizovanému stavebnému zrastaniu obci Gbeľany a Nededza v lokalite Nivy (súvislé výrobné územie) v ďalšom stavebnom vývoji musia byť jasne vymedzené, vyhranené, oddelené voči zastavaným územiam susediacich obcí nielen z titulu čitateľnosti krajiny, zachovania identity sídiel ale z titulu zabezpečenia ekologickej vodivosti krajiny,
- z hľadiska rozvoja riešeného ako i záujmových území obce Gbeľany za hlavné urbanistické kompozičné osi považovať nasledovné línie:
 - cestu II/583,
 - tok Gbelianskeho potoka,
- za hlavné dominanty v riešenom území považovať:
 - kostol,
 - barokový kaštieľ,
 - objekt základnej školy (hlavný učebňový blok).

i) OSOBITNÉ POŽIADAVKY NA OBNOVU, PRESTAVBU A ASANÁCIU OBCE

Obec Gbeľany nestanovuje a nepredpokladá žiadne zásadné požiadavky smerujúce k celoplošným asanáciám a k zásadným prestavbám stavebného fondu. Žiada sa však, aby spracovateľ stanovil reálne regulatívy a zásady postupnej modernizácie a obnovy domového fondu, hlavne v najstaršej polohe obce. Ďalej žiada definovať regulatívy na úpravy objektov existujúcej občianskej vybavenosti a služieb, hodnotných objektov s funkciou bývania mimo centra ako i plôch a objektov výrobného charakteru (farma). Regulatívy a zásady musia smerovať k tomu, aby sa zachránila a zvýraznila identita obce, miestny kolorit pôvodných stavieb, zvýšila a prinavrátila ich architektonická úroveň a v konečnom dôsledku vzrástla architektonická kvalita urbanistického riešenia obce ako súčasť celkového riešenia kvality životného prostredia obce.

j) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE ROZVOJA DOPRAVY A KONCEPCIE TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

Doprava

Napojenie riešeného územia na nadradenú dopravnú sieť

Napojenie územia obce Gbeľany na nadradený systém pozemných komunikácií zabezpečujú cesty II/583A, II/583D a II/583 a cesty III. triedy.

Na západnom okraji k.ú. Varín a v k.ú. Gbeľany a aj v k.ú. Strečno sa pripravuje prepojenie ciest I/18 a II/583A ponad priestor Vodného diela Žilina, čím sa o.i. výrazne skrúti napojenie k.ú. Gbeľany na hlavné cestné trasy a prostredníctvom nich na diaľnicu D1, ktorá sa už realizuje v úseku Hričovské Podhradie – Žilina – Višňové – Vrútky (Dubná skala).

Podľa aktualizovaného ÚPN VÚC Žilinského kraja je na území obce Gbeľany ale aj obce Varín výhľadovo uvažované aj s územnou rezervou pre severovýchodné spojenie diaľnic D1 a D3 (smer Kotrčiná Lúčka – Dolný Vadičov –....).

Na železničnú sieť je obec napojená prostredníctvom železničnej trate č.180 Žilina – Košice so železničnými stanicami vo Varíne a v Žiline, kde sa napája na železničnú trať č.120 Žilina – Bratislava, č.127 Žilina – Bohumín... .

ZSR pripravujú modernizáciu železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h (koridorová sieť TEN-T, sieť AGC č.E40, sieť AGTC č. C-E40). Jej realizáciou nedôjde ku takým zmenám vo funkčno- priestorovom usporiadaní obce Gbeľany, ktoré by sa v merítke zobrazenia grafickej časti územného plánu obce významnejšie prejavili.

Existencia významnej železničnej trate v k.ú. Gbeľany však neumožňuje mať v obci zabezpečenú železničnú časť hromadnej dopravy (zastávku) predovšetkým do regionálneho centra osídlenia – mesta Žiliny ale aj v smere Vrútky – Košice či Vrútky – Martin – Banská Bystrica... .

Časť hromadnej dopravy prevádzkovaná SAD, a.s. a čiastočne aj KIA MOTORS SLOVAKIA umožňuje obci mať spojenie nielen s mestom Žilina ale aj s okolitými sídlami, predovšetkým so sídlami v Terchovskej doline.

Sieť dopravných spojení s okolím obce zabezpečujú aj systém cyklotrás (vrátane cyklotrasy okolo VD Žilina), náučný chodník Gbeľany a okolie a aj sieť turistických trás.

Prepojenie obce stavebne vymedzenými pešími chodníkmi na okolité sídla neexistuje.

V riešení návrhu ÚPN – O z hľadiska napojenia obce na nadradenú ako i susediacu dopravnú sieť je potrebné:

- v rámci riešenia južného územia v k.ú. Gbeľany a záujmových území v k.ú. Strečno a v k.ú. Varín (príp. k.ú. Mojš) je potrebné podrobnejšie dokumentovať riešenie prepojenia ciest I/18 s cestou II/583A s dvoma mimoúrovňovými križovatkami, s jasným napojením cesty III/2072 (Varín – Mojš), s jasným napojením miestnej komunikácie smerujúcej do územia priemyselného parku Varín od západu a s jasným napojením cesty I/18 na cestu II/583A smer Terchová,
- neprehľbovať riešenie výhľadovo uvažovaného napojenia diaľnic D1 a D3 cez územie Gbeľany a Varína vzhľadom na absenciu akýchkoľvek podkladov na túto tému – okrem aktualizovaného ÚPN VÚC Žilinského kraja. V tejto fáze bude adekvátnym postojom k tejto úvahe rešpektovanie pravdepodobne dotknutého územia prepojenia D1 s D3 formou zachovania súčasného stavu využívania dotknutého územia,

- rešpektovať trasu a územie železničnej trate č.180 I. kategórie vrátane územia zriaďovacieho nádražia,
- rešpektovať ako dlhodobý udržateľný systém hromadnej dopravy (ŽSR, SAD, a.s., KIA MOTORS SLOVAKIA) umožňujúci prepojenie obce Gbeľany na okolité i vzdialenejšie územia; treba vziať do úvahy, že systém hromadnej dopravy môže byť doplnený aj o kyvadlovú železničnú dopravu Varín – Žilina – Rajec hlavne v súvislosti s realizáciou priemyselného parku Varín, Gbeľany a Mojš,
- navrhnuť pešie chodníky a cyklotrasy (ako predĺženia peších chodníkov a cyklotrás v obci) smerujúce do území susediacich obcí, po katastrálne hranice s týmito obcami, prípadne aj v rámci riešenia záujmových území obce Gbeľany:
 - do k.ú. Varín popri ceste II/583 (aj popri ceste II/2079),
 - do k.ú. Mojš,
 - do k.ú. Nededza.

Cestná doprava

Kostru cestnej dopravy na území obce tvoria úseky ciest II. triedy (II/583, II/583A a II/583D), cesty III. triedy (III/2072 z Varína do Mojša, III/2079 z centra Gbeľany smerom južným po križovatku s cestou III/2072) a systém miestnych komunikácií. Dopravný význam ciest II. triedy je regionálny, dopravný význam ciest III. triedy je lokálny. Pohybuje sa po nich hlavne doprava cieľová a zdrojová a jej celkový objem nepresahuje hodnotu relatívne prijateľnú z pohľadu zdravého životného prostredia (na cestách III. triedy nebolo prevedené sčítanie dopravy).

Podľa STN 736110 Projektovanie miestnych komunikácií možno cesty III/2079 a III/2072 klasifikovať ako zberné komunikácie funkčnej triedy B3. Ostatné komunikácie, ktoré sa na zberné komunikácie napájajú a vytvárajú komunikačnú sieť obce, sú komunikácie obslužné, funkčnej triedy C2 a C3, rôznych kategórií. Systém ciest vykazuje líniové a bodové dopravné závady.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- prehodnotiť a doplniť existujúci systém cestnej dopravy v južnej časti územia obce Gbeľany v súvislosti s požiadavkami na nové priestorové usporiadanie územia obce a v súvislosti s riešením prepojenia súčasných ciest I/18 a II/583A ponad priestor Vodného diela Žilina (v k.ú. Strečno, k.ú. Varín, k.ú. Gbeľany) s dvoma križovatkami (mimoúrovňovými) umožňujúce nové napojenie cesty III/2072 (Varín – Mojš) a ďalšej komunikácie do priemyselného parku Varín v priestore medzi areálom DOLVAP-u, s.r.o. resp. železničnou traťou č.180 a náhradným biokoridorom popri Vodnom diele Žilina,
- navrhnuť na rekonštrukciu všetky existujúce a podľa návrhu ÚPN – O vyhovujúce cestné komunikácie a na ich prípadne rozšírenie na normové parametre (STN 73 6110),
- navrhnuť nové cestné komunikácie do území rozvoja v duchu požiadaviek na nové priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia obce,
- navrhnuť riešenie odstránenia všetkých líniových a bodových závad na cestnej sieti obce,
- vyjadriť textovo aj graficky všetky cestné komunikácie smerujúce ku všetkým vymedzeným zastavaným územiam obce v k.ú. Gbeľany (t.j. aj k hospodárskemu dvoru /farma/, k rekreačným územiam severovýchodne od zastavaného územia obce v lok. Koňhora, k všetkým zoskupeniam nadzemných stavieb, ktoré evidentne nemajú charakter rozptýlenej zástavby...),
- mimo navrhované zastavené územia obce označiť a rešpektovať ochranné pásmo ciest v zmysle zák.č. 135/1961 Zb. v platnom znení a vykonávacej vyhlášky č. 35/1984 Zb. (napr. 20 m od osi cesty III. triedy),
- dopravné napojenia nových urbanizovaných území na existujúce komunikácie riešiť podľa platných STN,
- s prihliadnutím na konkrétne priestorové možnosti v obci územia s navrhovanými objektami dopravne napájať na existujúce cesty pokiaľ možno prostredníctvom obslužných komunikácií,
- s prihliadnutím na konkrétne priestorové možnosti v obci a na merítka spracovania výkresovej časti súbežné trasy navrhovaných inžinierskych sietí s cestami II. a III. triedy viesť mimo cestný pozemok, v zastavaných územiach obce min.2,0 m za hranicou cestného pozemku a mimo zastavaných území obce, pokiaľ možno s dodržaním ochranných pásiem týchto ciest,
- uviesť v smernej textovej časti dokumentácie požiadavku, že pri riešení vjazdu k objektom (v ďalších stupňoch projektovej prípravy stavieb) nesmie byť narušený odvodňovací systém ciest, pričom odvodňovacie potrubie musí mať min. svetlosť 400 – 600 mm.

Železničná doprava

Na železničnú dopravu je obec napojená prostredníctvom železničnej trate č.180 Žilina – Košice so železničnou stanicou Varín.

Pripravuje sa modernizácia železničnej trate č. 180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h, koridorová sieť TEN– T, sieť AGC č. E40, sieť AGTC č. C– E 40. Trať bude dvojkolejná s miestom pre riadenie dopravy. V celom úseku bude koľaj zriadená ako bezstyková (menej hlučná).

V odbočke a zastávke Varín sa zrušia všetky nepotrebné koľaje a koľajové vetvenia. Zapojenia tranzitnej skupiny, vchodovej skupiny a vlečky DOLVAP, s.r.o. ostáva zachované. V rámci zapojenia vchodovej a tranzitnej skupiny zriaďovacej stanice sa navrhuje niekoľko nových koľajových prepojení.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- rešpektovať súčasné plochy a priestory slúžiace železničnej doprave a zriaďovaciemu nádražiu, územia vymedziť ako samostatnú funkčnopriestorovú jednotku (územie železničnej dopravy),
- zohľadniť zámery modernizácie železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/hod.,
- vychádzať z predpokladu, že na železničnej trati bude prevádzkovaná nákladná aj hromadná železničná doprava s najbližšou železničnou zastávkou vo Varíne.

Hromadná doprava

Hromadnú dopravu na území obce resp. cez územie obce zabezpečujú Železničná spoločnosť Slovensko so zastávkou vo Varíne, SAD, a.s. Žilina a KIA MOTORS SLOVAKIA. Z hľadiska súčasného stavu na území obce sú zastávky, plochy a odstavné plochy autobusov (KIA) umiestnené vyhovujúco.

Pripravuje sa modernizácia železničnej trate č.180 I. kategórie na traťovú rýchlosť 160 km/h, čo sa prejaví z hľadiska hromadnej prepravy osôb aj na novom usporiadaní priestorov slúžiacich pre cestujúcu verejnosť vo Varíne.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- zohľadniť modernizačné zámery ŽSR,
- vychádzať z predpokladu, že význam železničnej hromadnej dopravy t.j. aj železničnej stanice v obci Varín pre obec Gbeľany stúpne z dôvodov nárastu počtu obyvateľov obce a okolitých sídiel, vybudovania priemyselného parku Varín, Gbeľany a Mojš, dobudovania výrobných území v Gbeľanoch, vybudovania regionálneho strediska cestovného ruchu, turizmu, rekreácie a kultúry vo Varíne a nárastu intenzity cestnej dopravy v priestore mesta Žilina,
- preveriť polohu a počet autobusových zastávok aj vo vzťahu aj k novým urbanizovaným územím obce (obytné územia, výrobné územia), vyznačiť izochróny pešej dostupnosti k týmto zastávkam a zvážiť ďalšie zastávky,
- pre každú zastávku riešiť samostatné zastávkové pruhy a navrhnúť prístrešky pre cestujúcich, resp. rekonštrukciu zastávok.

Statická doprava

Systém statickej dopravy na území obce je neúplný, nedoriešený. Odstavovanie aj parkovanie motorových vozidiel prebieha v rámci obytných území buď na pozemkoch rodinných domov aj bytových domov, vo vstavaných aj individuálnych garážach, prípadne na okrajoch vozoviek. V území sú (okrem lok. IBV Hrby) parkovacie miesta viazané väčšinou na objekty občianskej vybavenosti, výrobné územia a na Vzdelávacie stredisko KIA. Za problém sa považuje aj dlhodobé odstavenie kamiónov pozdĺž cesty II/583D, pretože prízjazd do obce z cesty II/583A sa stal vizuálne prejazdom cez „DEPO“.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- nadimenzovať dostatočný počet parkovacích miest (v zmysle STN 73 6110) v riešenom území zodpovedajúci návrhu rozvoja obce k roku 2032,
- jestvujúce stavebnotechnicky nevyhovujúce ale z hľadiska návrhu ÚPN – O polohovo vyhovujúce plochy statickej dopravy navrhnúť na rekonštrukciu a stavebné úpravy,
- jestvujúce, polohovo a stavebnotechnicky vyhovujúce, parkoviská premietnuť do návrhu ÚPN – O,

- navrhnuť parkoviská pri ďalších objektoch občianskej vybavenosti, služieb v priestore nového centra, pri výrobných areáloch (priemyselný park) pri objektoch HBV a odstavné plochy pre kamióny v území priemyselného parku,
- navrhnuť všetky parkoviská s odľučovačmi ropných látok,
- v centre obce, pri cintoríne a pri ihrisku (školský a športovo– rekreačný areál) riešiť aj plochy pre odstavenie (parkovanie) autobusov,
- v zástavbe rodinných domov odstavné (parkovacie) plochy musia byť vybudované na pozemkoch rodinných domov (na teréne aj v garáži); na 1 b.j. uvažovať min. 2 stojiská.

Cyklistická doprava a pešia doprava

V riešenom území sú evidované a aj už využívané cyklotrasy, turistické chodníky, náučný chodník a vybudované sú aj neucelené krátke úseky peších chodníkov. V zastavanom území obce sa však pre cyklistickú dopravu využívanú hlavne cesty III. triedy a miestne komunikácie, čo platí aj pre peší pohyb.

V obci absentuje priestor charakteru jednoznačného námestia, obsahujúci miesta bezpečného zhromažďovania, miesta s lavičkami (košmi), s verejne dostupnou parkovou zeleňou, so stojanmi na bicykle, s informačnými prvkami, s poskytovaním občerstvenia, s možnosťou konaní väčších spoločenských podujatí v exteriéri obce...

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- vymedziť resp. doplniť miestne cyklotrasy (cyklistické chodníky),
- navrhnuť – doplniť prepojenie miestnych cyklotrás na regionálne cyklotrasy ako i na miestne cyklotrasy susediacich obcí, na cyklotrasu okolo Vodného diela Žilina,
- okrem návrhu peších chodníkov do susediacich obcí treba navrhnuť pešie chodníky popri jestvujúcich komunikáciách, ktoré návrh ÚPN – O preberá do riešenia, a všetkých navrhovaných cestných komunikácií na území obce ako i do výrobných území (južne od železničnej trate, lok. Duhé, hosp. dvor /farma/),
- pešie chodníky treba riešiť aj v súbehu s cyklotrasami a aj samostatne v tých prípadoch, kde iný komunikačný priestor by bol nevhodný (plochy zelene, parky, rekreačné využívanie plôch biokoridorov viazaných na vodné toky...),
- v riešení cyklistickej ale hlavne pešej dopravy sa požaduje v rámci vymedzovania verejných hierarchicky nerovnocenných ťažiskových priestorov a plôch na území obce (charakteru malých námestí) riešiť pobytové plochy pre peších ako ich najvýznamnejšie prvky (ako pešie „zóny“). Tieto plochy pre peších musia byť riešené minimálne v nasledovných lokalitách:
 - námestie, ústredný obecný verejný priestor pri kostole,
 - v lok. Priedanky (IBV),
 - v novom obytnom území východne od ulice Kostolnej,
 - v obytnom území lok. Duhé,
 - v lok. IBV Hrby (zvážiť),
- cyklistické aj pešie trasy musia byť navrhnuté v zmysle STN 73 6110.

Ostatné dopravné zariadenia

Typické prvky ostatných dopravných zariadení sa na území obce nenachádzajú. Skupina prvkov komerčnej vybavenosti zameranej na poskytovanie čiastkových služieb v oblasti motorizmu (prenájom, preprava...) má z pohľadu ÚPN – O marginálny význam.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- počítať so vznikom ďalších prvkov komerčnej občianskej vybavenosti v oblasti poskytovania služieb motoristom.

Hluk

Hlavným producentom hluku je premávka na železničnej trati, na jestvujúcich cestách III. triedy, na ceste II/583A, II/583D a II/583, ale prispieva k nemu aj hluk z miestnych komunikácií a z výrobných území. Poloha ciest, železničnej trate, ako aj rozsah obytnej zástavby v bezprostrednej blízkosti je historicky daná. Preto nie je možné v súvislosti s hlukom uvažovať s plným uplatnením urbanistických, ani technických prostriedkov na zníženie hladiny hluku. Je evidentné, že aj naďalej časť obce nachádzajúca sa hlavne v priamom kontakte so zdrojom hluku občasne bude zasiahnutá nadmerným hlukom. Intenzita dopravy nie je a nebude však taká vysoká, aby problém s hlukom bol v

obci dlhodobu výrazne negatívny.

V každom prípade pri riešení problematiky hluku treba reagovať na požiadavky vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z. ... t.j. posúdiť nepriaznivé vplyvy z dopravy na obytné územia a územia občianskej vybavenosti a vyznačiť pásma prípustných hladín hluku v okolí ciest II. triedy. Treba počítať s dobudovaním protihlukových bariér pozdĺž južného okraja obytného územia v lok. Duhé na ochranu územia pred hlukom z výrobných území a od ciest II/583A a II/583D .

Zásobovanie vodou

Obec je zásobovaná vodou z nadradeného skupinového vodovodu Gbeľany s vodným zdrojom (VZ) Gbeľany a zásobného vodojemu Gbeľany hlavným rozvádzacím potrubím PVC DN 200 a HDPE DN 150.

V súčasnosti má komplexne vybudovanú vodovodnú sieť, ktorá zodpovedá jestvujúcej zástavbe. Prevádzkovateľom verejného vodovodu je SEVaK, a.s. Žilina.

Existujúca vodovodná sieť slúži na zabezpečenie obyvateľstva pitnou a požiarnou vodou. Rozvádzacie potrubie v obci je DN 50 – 200, materiál PE a PVC. V miestach, kde to bolo možné, je riešené ako zokruhované. Na jednotlivých trasách sú umiestnené trasové uzávery a armatúrne šachty, taktiež nadzemné resp. podzemné požiarné hydranty. Rozvod vody vyhovuje tlakovým požiadavkám.

V zastavanom území obce sa neevidujú žiadne zámery správcu. Výhľadovo sa uvažuje o prepojení jednotlivých vodovodných systémov v Terchovskej doline na skupinový vodovod Žilina.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- dokumentovať situáciu vodohospodárskych zariadení (pitná, úžitková, priemyselná a požiarna voda) aj v jestvujúcich výrobných územiach a vo Vzdelávacom stredisku KIA,
- vychádzať z predpokladu, že existujúca vodovodná sieť na území obce je rozsahom dostatočná a rozšíriteľná pre navrhovaný nárast rozvoja funkcie bývania, občianskej vybavenosti, výroby a rekreácie,
- navrhnúť rozšírenie vodovodu do nových rozvojových území s príslušnými nápočtami potrieb vody vrátane stanovenia spôsobu zásobovania pitnou vodou území priemyselného parku južne od železničnej trate, hosp. dvora (farma) a rekreačných území (tých, ktoré budú vymedzené hranicami zastavaných území),
- pri navrhovaní vodovodu je potrebné vychádzať z kapacitných parametrov príslušného vodovodného potrubia pre zabezpečenie pitnej vody,
- rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z príslušnosti k.ú. Gbeľany do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky (zák. č. 364/2004 Z. z. a Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 Zb. o CHVO Beskydy – Javorníky),
- rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z ochranných pásiem vodných zdrojov Teplička, Gbeľany, (vyhl. č. 19/2005 Z. z.),
- okrem nevyhnutných prípadov (zmena priestorového usporiadania a funkčného využívania časti územia obce) rešpektovať jestvujúce vodovodné potrubia a ich ochranné pásma (zák.č. 442/2002 Z. z., STN 73 6005).

Požiarna voda

Na jednotlivých trasách v obci sú umiestnené nadzemné resp. podzemné požiarné hydranty. Umiestnené sú tak, aby zároveň plnili aj prevádzkové požiadavky určené pre vodovodnú sieť. Každá dimenzia potrubia má svoje kapacitné parametre pre zabezpečenie požiarnej vody.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- dokumentovať situáciu z hľadiska požiarnej vody v jestvujúcich výrobných územiach (poľnohospodárstvo aj priemysel a vo Vzdelávacom stredisku KIA),
- zabezpečenie požiarnej vody sa primárne musí riešiť z verejných rozvodov pitnej vody; sekundárne (v prípade absencie jestvujúceho alebo navrhovaného vodovodu) individuálnym spôsobom,
- zohľadniť, že každá dimenzia jestvujúceho vodovodného potrubia má svoje kapacitné parametre pre zabezpečenie požiarnej vody,
- v prípade nedostatočnej kapacity jestvujúceho potrubia z hľadiska návrhu ÚPN – O je nutné riešiť požiarnu vodu z takého potrubia, ktoré zabezpečí potrebné množstvo požiarnej vody,

- v prípade nemožnosti resp. neefektívnosti zabezpečenia požiarnej vody cez vodovodné potrubia musí byť zabezpečené dostatočné množstvo požiarnej vody na hasenie požiarov individuálne (STN 92 0400 a vyhl. č. 699/2004 Z. z.)

Kanalizácia

Splašková kanalizácia

Obec má celoplošne vybudovanú verejnú splaškovú kanalizáciu napojenú cestou hlavného kanalizačného zberača z Terchovskej doliny na kanalizačný systém okresu Žilina s čistením v SČOV Horný Hričov. Celoplošne vybudovaná splašková sieť je oddelená od odpadových dažďových vôd, ktoré sú odvádzané lokálne do povrchových vôd.

Jestvujúca splašková stoková sieť je budovaná z potrubia DN 300 resp. 400, materiál PVC resp. PVC K. Kanalizačný zberač z Terchovskej doliny je budovaný z PVC DN 600. Správca kanalizácie neuvažuje so žiadnymi zámermi v riešenom území.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- dokumentovať situáciu splaškovej kanalizácie príp. priemyselnej kanalizácie aj v jestvujúcich výrobných územiach a odvádzanie splaškových vôd z území hospodárskeho dvora (farma) a z areálu Vzdelávacieho strediska KIA,
- vychádzať z predpokladu, že existujúca splašková kanalizácia je rozsahom dostatočná a rozšíriteľná min. pre navrhovaný rozvoj,
- navrhnúť rozšírenie splaškovej kanalizácie do nových urbanizovaných území s príslušnými nápočtami vrátane spôsobu odkanalizovania nových priemyselných území a rekreačných území (tých, ktoré budú vymedzené hranicami zastavaných území),
- rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z príslušnosti k.ú. Gbeľany do Chránenej vodohospodárskej oblasti (CHVO) Beskydy – Javorníky (zák. č. 364/2004 Z. z. a Nariadenie vlády SSR č. 13/1987 Zb. o CHVO Beskydy – Javorníky),
- rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z ochranných pásiem vodných zdrojov Teplička, Gbeľany, (vyhl. č. 19/2005 Z. z.),
- okrem nevyhnutných prípadov (napr. zmena priestorového usporiadania a funkčného využívania časti územia obce) rešpektovať všetky jestvujúce kanalizačné potrubia a ich ochranné pásma (zák.č. 442/2002 Z. z. a STN 73 6005).

Dažďová kanalizácia

V obci nie je vybudovaný ucelený systém (okrem jestvujúcich výrobných /priemyselných/ území) odvedenia dažďových vôd, pretože sa nachádza v dobrom odtokovom území, kde cez obec pretekajú miestne recipienty. Pomocou systému povrchových priekop a jarkov a lokálnych úsekov dažďovej kanalizácie sú dažďové vody lokálne odvádzané do povrchových vôd. Tam, kde to geológia podložia umožňuje, sa vody z povrchového odtoku likvidujú aj do podložia.

Na území obce sa nachádza niekoľko lokalít, kde boli vybudované melioračné objekty pre bezproblémové odvádzanie povrchových a podzemných vôd. Sú zaústené do miestnych recipientov. Problémové sú meliorácie v súvislosti s lokalitou IBV Hrby, kde je nedobudovaný systém odvádzania vôd.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- dokumentovať situáciu vodohospodárskych zariadení (dažďová kanalizácia., priemyselná kanalizácia) v priestore jestvujúcich výrobných (priemyselných) území, hospodárskeho dvora (farma) a Vzdelávacieho strediska KIA,
- vychádzať z predpokladu, že existujúci systém dažďovej kanalizácie je rozšíriteľný min. pre navrhovaný nárast bytovej výstavby, občianskej vybavenosti a výroby,
- navrhnúť rozšírenie dažďovej kanalizačnej siete do nových rozvojových území aj ako kombináciu nasledovných dielčích riešení pri uplatnení princípu spomaľovania odtoku vôd z územia:
 - dažďové vody bez znečistenia (napr. zo striech, zo spevnených plôch...)navrhnúť odvádzat' do podložia (ak sú vhodné geologické podmienky),
 - dažďové vody zo zástavby (možné znečistenie napr. ropnými látkami)odvádzat' cez odlučovače ropných látok buď do recipientov (v prípade nevhodných geologických podmienok) alebo do podložia (v prípade vhodných geologických podmienok),

- zrážkové vody z komunikácií z dôvodu spomalenia odtoku dažďovej vody odvádzať do zasakovacích priekop umiestňovaných v zelených pásoch (tam, kde to riešenie návrhu ÚPN – O umožňuje),
- zrážkové vody z navrhovanej zástavby na každom jednotlivom pozemku likvidovať zasakovaním alebo retenčnou nádržou dimenzovanou podľa príslušných STN,
- pri navrhovaní opatrení na odvádzanie dažďových vôd zohľadňovať obmedzenia vyplývajúce z príslušnosti k.ú. Gbeľany do CHVO Beskydy – Javorníky (zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. a Nariadenie vlády SR č. 13/1987 Zb. o CHVO Beskydy – Javorníky) ako i z obmedzení vyplývajúcich z rešpektovania ochranných pásiem vodných zdrojov Teplička, Gbeľany, (vyhl. č. 19/2005 Z. z.),
- zohľadňovať existenciu hydromelioračných zariadení s dôrazom na doriešenie dažďovej kanalizácie v lokalite IBV Hrby.

Vodné toky

Katastrálne územie obce Gbeľany patrí z hydrologického hľadiska do povodia rieky Váh. Rieka Váh odvádza vody zo všetkých vodných tokov v katastrálnom území obce Gbeľany.

Okrem rieky Váh, ktorej súčasťou je aj vodná nádrž Žilina, sa na území obce nachádza jej pravostranný prítok – biokoridor pri Vodnom diele Žilina. Do neho sú zaústené miestne recipienty. Hlavným vedľajším tokom v katastrálnom území je Gbeliansky potok, významný je aj potok Kotrčiná a Hnivý potok.

Toky spravujú SVP, š.p. a Lesy SR, š.p., časť nemá evidovaného správcu. Menej významné vodné toky v katastrálnom území (spravidla neregulované) odvodňujú lesné a lúčne partie, kde je odtok vody z územia spomaľovaný vegetačným krytom. Ich povodňové riziko nie je veľké.

Rieka Váh spolu s vodnou nádržou Žilina a biokoridorom majú vykonané príslušné opatrenia (majú vybudované brehové liniové konštrukcie), ktoré ochraňujú priľahlé územie od povodní. Čiastočne to platí aj pre Gbeliansky potok.

V súčasnosti v území SVP, š.p. uvažuje s investičným zámerom dobudovania ochrannej hrádze na Q_{100} (prietok storočnej vody) na Gbelianskom potoku („Gbeľany – úprava Gbelianskeho potoka“).

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné uviesť:

- rešpektovať zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.,
- zabezpečiť ochranu územia pred povodňami (zákon č. 7/2010 Z. z.),
- zachovať ochranné pásmo vodných tokov (zákon č. 364/2004 Z. z.) 10 m pozdĺž vodohospodársky významného toku Váh a 5 m od brehovej čiary obojstranne u ostatných vodných tokov a rešpektovať obmedzenia z toho vyplývajúce (nepripustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu koryta ťažbou resp. navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vode, výstavba súběžných inžinierskych sietí),
- rešpektovať ochranné pásmo vodnej nádrže Žilina v šírke 10 m od zátopovej čiary, pri max. hydrostatickej hladine 352,00 m n.m.,
- zabezpečiť prístup mechanizácie správcu toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) pre potreby realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity,
- vytvárať podmienky pre prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- požadovať spomaľovanie odtoku vôd z povrchového odtoku z riešeného územia,
- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
- vytvárať podmienky a budovať protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia,
- stavby protipovodňovej ochrany zaradiť medzi verejnoprospešné stavby,
- v rámci využitia územia nemôže dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich,
- akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí so správcom vodných tokov,
- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku treba požadovať realizáciu opatrení na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia

- odvádzanie a čistenie odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle zákona o vodách č. 364/2004 Z. z. a NV SR č. 296/2010, ktorým sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov, Vyššie uvedené požiadavky je potrebné zapracovať aj do záväznej časti návrhu (viď. kapitola s) Požiadavky na určenie regulatívov... tohto zadania).
- Je nutné tiež rešpektovať podklady a údaje vzťahujúce sa na riešené územie obsiahnuté v dokumentoch:

- Vodný plán Slovenska,
- Plán manažmentu čiastkového povodia Váhu,
- Plán manažmentu povodňového rizika (predbežné hodnotenie povodňového rizika),
- Plán manažmentu povodňového rizika čiastkového povodia Váhu,
- Povodňové mapy – čiastkové povodie Váh.

ÚPN – O Gbeľany je potrebné spracovať tak, aby neboli ohrozené ciele rámcovej smernice o vode (smernica 2000/60 ES), ktorými je ochrana a zlepšenie kvality vôd a vodných ekosystémov, trvalo udržateľné využívanie vôd a dosiahnutie dobrého stavu vôd do r.2021.

Zásobovania elektrickou energiou

V katastrálnom území obce Gbeľany prechádzajú nadzemné prenosové energetické zariadenia – 400 kV ZVN vedenia :

- V404 Varín – Nošovice (hr. SR/ČR),
- V495 Bošáca – Varín.

Z transformovne 110/22 kV Varín je vyvedená distribučná 110 kV sieť – 110 kV VN vedenia :

- V 7855 Varín – Kysucké Nové Mesto,
- V 7704 Varín – Lietavská Lúčka,
- V 7733 Varín – Žilina Rajčianka,
- V 7717 Varín – smer Martin,
- V 7718 Varín – smer Martin.

Riešeným územím prechádza distribučná VN 22 kV sieť – nadzemné elektrické 22 kV vedenia vyvedené zo 110 kV uzlov TP Žilina a RZ 400/110/22 Varín.

VN vedenia

Zásobovanie riešeného územia elektrickou energiou je zabezpečované VN linkami a transformačnými stanicami.

Transformačné stanice

Trafo stanice sú pripojené na VN sieť 22 kV káblami zemou alebo sú pripojené vzdušnými VN prípojkami.

Sekundárne vedenia

Sekundárna sieť v staršej časti obce je v zásade realizovaná vzdušným rozvodom po betónových stĺpoch. Novšia individuálna bytová zástavba má sekundárnu sieť riešenú NN káblami zemou.

Vonkajšie osvetlenie v územiach s káblovou NN sieťou je riešené výbojkovými osvetľovacími zdrojmi po oceľových stĺpikoch s káblovým prepojením, ostatne osvetľovacie telesá so vzdušným NN rozvodom sú osadené na betónových stĺpoch vzdušnej sekundárnej siete.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- rešpektovať 400 kV ZVN vedenia, 110 kV VN vedenia, trafostanice, vrátane ich ochranných pásiem, ako i tie 22 kV vedenia, ktoré nebudú rozporovať nové priestorové usporiadanie obce,
- rezervovať koridor pre zdvojenie jestvujúceho medzištátneho 400 kV vedenia ZVN V404 na vedenie 2x400 kV v profile Varín – štátna hranica SR/ČR (Nošovice) z dôvodu plánovanej rekonštrukcie,

- rezervovať koridor pre nové medzištátne 2x400 kV vedenie ZVN v profile Varín – štátna hranica SR/PR (Byczyna),
- požiadavky na koridory (stavby) medzištátnych vedení 2x400 kV musia byť v rámci záväznej časti ÚPN – O zaradené do verejnoprospešných stavieb; v smernej časti budú uvedené v podkapitole „Zásobovanie elektrickou energiou“ ako nadradená sústava,
- vychádzať z predpokladu, že jestvujúce transformačné stanice sú vybudované výkonovo dostatočne pre súčasné odbery, ale sú vo väčšom rozptyle, z čoho vyplýva nedodržanie požiadavky dovolenej dĺžky NN vývodov 350 bm a navrhnuť zahusťovacie trafostanice kompaktné resp. kioskové v lokalitách rozvoja,
- do nových plôch s navrhovanou výstavbou navrhovať kioskové trafostanice s káblovým VN napojením a umiestňovať ich tak, aby NN vývody z jednotlivých trafostaníc nepresahovali dĺžku 350 bm,
- navrhované trafostanice v navrhovanej zastavanej časti sa požaduje riešiť výkonovo do 630 kVA.
- novú NN sieť navrhovať ako zemnú káblovú sieť s prepojením na súčasnú NN sieť,
- pri návrhu je potrebné dodržať ochranné pásmo zachovávaných existujúcich ZVN a VN vedení a zariadení ako i navrhovaných ZVN a VN vedení a zariadení v zmysle zákona č.251/2012 Z. z., VN prípojky na trafostanice v zastavanej časti riešiť ako zemné káblové,
- vedenia NN v navrhovanom zastavanom území riešiť ako zemné káblové so zokruhovaním z dôvodu zabezpečenia spoľahlivosti a plynulosti dodávky elektrickej energie. Pri návrhu iných zemných inžinierskych sietí dodržať ochranné pásmo od zemného káblového vedenia v zmysle zákona č.251/2012 Z. z. – § 43, dodržať manipulačný priestor od podperných bodov 1 meter a neporušenie stability. Elektromerové rozvádzače plánovanej zástavby požadovať na verejne prístupnom mieste, napr. v oplotení,
- súčasnú vzdušnú sekundárnu NN sieť v zastavanom území obce navrhnuť na postupnú výmenu za zemnú káblovú NN sieť.

Zásobovanie teplom

Obec má decentralizovaný systém zásobovania teplom. Na území obce sa nenachádza taký tepelný zdroj, ktorý by prevzal funkciu centrálného tepelného zdroja.

Existujúce väčšie zdroje tepla v objektoch občianskej vybavenosti a výroby sú použiteľné len pre potrebu vlastných objektov. Potreba tepla v obci je riešená prevažne na báze využitia zemného plynu, čo predstavuje z celkovej potreby tepla cca 90 %, ostatných palív (uhlie, drevo a elektrická energia) cca 10 %.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- rešpektovať, že sústava decentralizovaného zásobovania teplom je základnou sústavou zabezpečujúcou zásobovanie teplom v obci. Jej rozvoj navrhnuť realizovaním predovšetkým navrhovaním a inovovaním zdrojov tepla na báze ekologických palív pri znižovaní energetickej náročnosti objektov (budov) z hľadiska tepelných strát,
- potrebu tepla pre súčasnú zástavbu bytov, občianskej vybavenosti a výroby vyhodnotiť podľa merných ukazovateľov:
 - byty HBV – 8,89 kW/h/byt, 68,8 GJ rok/byt,
 - byty IBV – 14,0 kW/h/byt, 80,6 GJ rok/byt,
 - občianska vybavenosť a miestne prevádzky a výroba – podľa podobných zariadení a ich ukazovateľov v súčasnosti.

Zásobovanie plynom

V katastrálnom území obce sa v súčasnosti nachádza plynovodná distribučná sieť (DS) cudzia, ale aj DS vo vlastníctve resp. v prevádzke SPP-distribúcia, a.s. VTL, STL2. DS je s maximálnym prevádzkovým tlakom (OP do 300 kPa). Obec je zásobovaná zemným plynom z VTL plynovodov PL Varín – Zástranie DN500 PN40 (OP do 4,0 MPa). Prívod zemného plynu do regulačných staníc je zabezpečený cez VTL pripojovacie plynovody PR Gbeľany DN 100 PN40 (OP do 4,0 MPa). V katastrálnom území obce sa nachádza aj VTL plynovod PL Varín – Teplička nad Váhom DN150 PN63 (OP do 6,3 MPa). Distribučná sieť je budovaná z materiálu oceľ, PE. Regulačná stanica je umiestnená v katastrálnom území obce Gbeľany – RS Gbeľany 4,0 MPa/300 kPa, výkon 1200 m³/hod.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- vo výkresovej časti zobraziť všetky existujúce plynárenské zariadenia s dôrazom na RS, VTL a STL2 distribučnú sieť,
- akceptovať, že miestne rozvody plynu sú dostatočne kapacitne vybudované a budú vyhovovať i pre návrhové obdobie,
- navrhnuť rozšírenie STL plynovodov do plôch s plánovanou výstavbou (konceptne),
- rešpektovať ochranné pásma a bezpečnostné pásma VTL a STL plynovodov, a technologických objektov v zmysle zák.č. 251/2012 Z. z.,
- využiť zverejnené technické podmienky prevádzkovateľa Distribučnej siete pri stanovení energetickej bilancie, návrhu zásobovania zemným plynom a návrhu spotreby zemného plynu pre rozvoj obce Gbeľany.

Pošta a telekomunikácie

Poštové služby

Pošta organizačne patrí pod Regionálne poštové centrum RPC Žilina. Slovenská pošta, a. s. neuvažuje v blízkej budúcnosti v riešenom území s vlastnou realizáciou významnejších poštových objektov.

Poštové služby – podávanie a donáška zásielok pre obec Gbeľany – sú zabezpečované prevádzkou, ktorá je umiestnená v staršom objekte v centre obce. Donáška poštových zásielok v jej spádovom území je riešená poštovými doručovateľmi. Do doby vybudovania združeného objektu pošty a bytov treba počítať s jej dočasným umiestnením v objekte obecného úradu.

Slaboprúdové zariadenia

Telekomunikácie

Podľa súčasnej štruktúry ST a.s. patrí územie obce Gbeľany patrí do Regionálneho centra sieťovej infraštruktúry Žilina (RCSI ZA) a podľa súčasného usporiadania sa nachádza v primárnej oblasti (SO) Žilina, kde v celom telekomunikačnom obvode platí miestna telefónna prevádzka.

Telefónni účastníci sú napojení na digitálnu ústredňu RSÚ, situovanú v objekte obecného úradu. Miestna telefónna sieť je v území obce (novšia časť) vybudovaná káblami zemou, telefónni účastníci v novej zástavbe sú na MTS pripojovaní cez káblové skrine osadzované v murovaných častiach oplotenia. V staršej zástavbe sú telefónni účastníci pripojení cez účastnícke rozvádzače osadzované na drevených stĺpoch.

Miestny rozhlas

Sieť miestneho rozhlasu (MR) je realizovaný vzdušným rozvodom v súbehu s miestnymi komunikáciami, reproduktory sú osadzované po betónových stĺpoch vedenia NN. Signál MR je zabezpečený z rozhlasovej ústredne situovanej v objekte obecného úradu.

TV signál

Pokrytie územie základnými TV programami – STV1, STV2, Markíza, JOJ, DOMA, TA3 je zabezpečené televíznym vykryvačom TVV Straník.

Mobilná sieť

Služby mobilnej telefónnej siete sú v riešenom území zabezpečované viacerými operátormi, signál je dostupný po optickej sieti, resp. rádiovým signálom zo stožiaru televízneho vykryvača TVV Straník.

Internet

Internetové služby sú v riešenom území prístupné rádiovou službou mobilných operátorov, resp. pevnou telekomunikačnou sieťou Slovak Telecom.

Diaľkové káble

Riešeným územím prechádza trasa diaľkovej telekomunikačnej siete DTS, jeden DOK v smere od železničnej trate Žilina – Košice smerom cez nezastavané územie k ceste II/583 a v súbehu s ňou smerom na obec Krasňany, druhý metalický DK v súbehu s cestou II/583 smerom k obci Krasňany. Obe trasy pokračujú v smere k mestu Dolný Kubín.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- akceptovať, že poštové služby budú poskytované naďalej poštou v obci Gbeľany, ktorá bude umiestnená v novom združenom objekte,

- navrhnuť rozšírenie telekomunikačných sietí do nových urbanizovaných území, navrhnuť zvýšenie počtu pevných telefónnych staníc (vrátane podnikateľských) a rozšírenie miestneho rozhlasu do nových obytných území,
- vychádzať z predpokladu, že existujúca digitálna ústredňa v obci Gbeľany a káblová sieť v obci má dostatočnú kapacitu a umožňuje zvýšenie hustoty telefonizácie (vrátane dátových služieb...),
- rešpektovať trasu diaľkového kábla,
- rešpektovať trasu metalického diaľkového kábla,
- rešpektovať ochranné pásma diaľkových káblov 1 m od krajného kábla na obe strany.

k) POŽIADAVKY NA OCHRANU PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, KULTÚRNEHO DEDIČSTVA, NA OCHRANU PRÍRODNÝCH ZDROJOV... ĎALŠÍCH CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ A ICH OCHRANNÝCH PÁSIEM, VRÁTANE POŽIADAVIEK NA ZABEZPEČENIE ÚSES ÚZEMIA

Požiadavky na ochranu prírody a tvorbu krajiny

V katastrálnom území obce Gbeľany sa nenachádza prírodná rezervácia, prírodná pamiatka, chránený areál, národný park, chránená krajinná oblasť, nie sú tu osobitne chránené územia NATURA 2000 - chránené vtáčie územia – CHVÚ a územia európskeho významu SKUEV.

Významná plocha severnej časti k. ú. je súčasťou OP NPMF s 2. stupňom ochrany. Jeho severný okraj presahuje vrchol Žiar 710 m n.m. aj priestor prameňov Koňhorskeho potoka (na hranici k.ú. Varína, Lysice a Gbeľany) a smeruje k západu smerom ku hranici k.ú. obce Kotrčina Lúčka, po ktorej sa hranica otáča smerom k juhu, opúšťa ju v priestore okolo Nedzedzských jarkov, zaberajúc lokalitu Kutina až po Bitarky. Najsevernejšia časť k. ú. Gbeľany okolo vrchola Požeha nie je súčasťou OP NPMF.

Ostatné katastrálne územie obce z hľadiska ochrany prírody na základe legislatívnej ochrany vyplývajúcej zo zákona 543 z 25. júna 2002 O ochrane prírody a krajiny patrí do 1° ochrany.

Vo východnej časti centra obce sa nachádza chránený strom – Lipa v Gbeľanoch (za chránený strom vyhlásená v roku 1982). Má výšku 27 m a obvod kmeňa 374 cm.

Jedinou významnou genofondovou lokalitou, ktorá sa však k.ú. obce Gbeľany iba dotýka a nezasahuje do jeho územia, je ZA 13 Jalovec – Lysica v k. ú. Lysica.

Rbc19 Jalovec – Požeha je regionálne biocentrum v dotyku s k. ú. Gbeľany. V k. ú. Lysica zaberá genofondovú lokalitu ZA 13 a je v dotyku s celou severnou hranicou s k.ú. Horný Vadičov okr. Kysucké Nové Mesto.

Južným okrajom katastrálneho územia obce vedie podľa aktualizovaného ÚPN - VÚC Žilinského kraja hydricko-terestrický nadregionálny biokoridor vodný tok Váh s č. 11/25, s označením a názvom v rámci Aktualizácie prvkov RÚSES okresu Žilina, Bytča a Kysucké Nové Mesto ako Nrbk 1 Rieka Váh.

Severnou časťou katastrálneho územia obce Gbeľany prechádza terestrický regionálny biokoridor Rbk11 Brodnianka – Lysica. Vychádza z genofondovej lokality ZA 13 a regionálneho biocentra Rbc19 v k. ú. Lysica, smeruje na juh cez sedlá pod Požehou a Žiarom do k. ú. Nededza, kde sa stáča cez Nedzedzské jarky do k.ú. Nededza, pokračujúc obchádzajúc obec Kotrčina Lúčka do k.ú. Snežnica prepájajúc regionálne biocentrum Rbc19 s Nrbk3 Ladonhora - Brodnianka.

Z uvedeného pre riešenie návrhu ÚPN – O Gbeľany je potrebné rešpektovať:

- ochranné pásmo Národného parku Malá Fatra s 2° ochrany,
- ostatné katastrálne územie s 1° ochrany,
- genofondovú lokalitu ZA 13 Jalovec – Lysica na hranici s k.ú. Lysica,
- regionálne biocentrum Rbc19 Jalovec – Požeha na hranici s k.ú. Lysica a Horný Vadičov,
- hydricko-terestrický nadregionálny biokoridor Nrbk 1 Rieka Váh,
- terestrický regionálny biokoridor Rbk11 Brodnianka – Lysica,
- rozvojové aktivity spojené s výstavbou navrhovať v nadväznosti na zastavané územia obce,
- zachovať krajinné prvky ako sú mokrade, remízky, významné solitérne rastúce stromy, jestvujúce brehové porasty (opatrenia smerujú k udržaniu ÚSES),

- v miestach, kde absentuje sprievodná drevinová vegetácia vodných tokov, navrhnuť zabezpečiť obnovu a výsadbu drevín, je potrebné dodržať prirodzené druhové zloženie,
- nevyhnutné zásahy do vodných tokov riešiť tak, aby úpravy smerovali k revitalizácii vodných tokov a nedochádzalo k zhoršeniu existenčných podmienok bioty,
- pri zásahoch do verejnej zelene sa riadiť normou STN 83 7010 Ošetrovanie, udržiavanie a ochrana stromovej vegetácie,
- pri výstavbe alebo rekonštrukcii elektrických vedení navrhnuť uprednostnenie vedení zemným káblom, v prípade nutnosti riešiť vzdušné elektrické vedenia, použiť také technické riešenie, ktoré bráni usmrčovaniu vtákov,
- zabezpečiť odstraňovanie invázných druhov rastlín,
- zabezpečiť likvidáciu nelegálnych skládok odpadu.

V súlade s odporúčaniami Krajinnoekologického plánu (KEP) sa v riešení návrhu ÚPN – O požaduje:

Z hľadiska urbanizácie územia

- novú IBV orientovať na zastavané územie sídla, prípadne na plochy priľahlé k sídlu, v maximálnej miere využívať bytový fond rekonštrukciami a dostavbami v rámci zastavaného územia,
- obmedziť novú výstavbu po stránke výškovej a objemovej s prihliadnutím na typológiu architektúry, novú výstavbu realizovať s použitím typických architektonických prvkov v území,
- dodržať únosnú zastavanosť územia.

Z hľadiska poľnohospodárskeho využitia územia

- intenzívne využívané plochy polí je možné naďalej obrábať doteraz používaným spôsobom, z hľadiska ochrany biodiverzity je vhodné zachovať remízky,
- minimalizovať používanie pesticídov a umelých hnojív vo voľnej krajine, kde hrozí kontaminácia prostredia a znečistenie zdrojov vôd,
- zachovať mimolesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodársko– kultúrnej krajine, ktorá z ekologického hľadiska zvyšuje biodiverzitu prostredia,
- pri extenzívnom a polointenzívnom pasiení je dôležité strieďať pasienky a ponechať im dostatočný čas na obnovu, čím sa zabráni šíreniu druhov nitrofilných a druhov znášajúcich zošľap,
- pastvu je vhodné kombinovať s kosením porastov, čím sa zabráni sukcesii vegetácie a nežiaducemu šíreniu burinných druhov, ktoré nie sú spásané a šíria sa do voľnej krajiny,
- pri kosení odstraňovať biomasu,
- je nutné zabrániť šíreniu nepôvodných, invázných druhov v rámci poľnohospodárskych pozemkov a systematicky ich porasty likvidovať biologickým spôsobom bez použitia chemikálií,
- nepoužívať alochtónne (nepôvodné) druhy tráv pri prípadných rekultiváciách, v takom prípade využiť nastielanie z pôvodných druhov tráv,
- redukovať prípadné šírenie náletu drevín do cenných biotopov a tým zabrániť zarastaniu územia,
- nenarušovať vodný režim v krajine nevhodnými zásahmi.

Z hľadiska lesohospodárskeho využitia územia

- hospodárenie v lesných porastoch a ťažbu je potrebné vykonávať jemnejším spôsobom,
- je potrebné zachovávať poloprirodzené a prirodzené lesné porasty,
- nezalesňovať biotopy horských psicových porastov a pasienkov,
- druhové zloženie vysádzaných hospodárskych lesov orientovať na rôznoveké porasty so zmiešaným druhovým zložením z autochtónnych drevín,
- nepoužívať chemické prostriedky proti škodcom,
- ťažbu vykonávať šetrne, aby nedochádzalo k erózii pôdy.

Z hľadiska rekreačného a športového využitia územia

- ako vhodné rekreačné využitie v rámci katastra je turistika a ekoturistika, etnoturistika, chatárstvo... na vymedzenom území,
- zabrániť živelnej výstavbe rekreačných objektov na TTP,
- pri trasovaní cyklotrás (v zime využívaných ako bežkárске trasy) rešpektovať EVS (ekologicky významné segmenty),

- ako vhodné rekreačné využitie vzhľadom na historickú a prírodnú hodnotu dobudovať náučný chodník s náučnými tabuľami, ktoré je vhodné umiestniť pri historicky významných objektoch a prírodných pozoruhodnostiach, či za účelom výchovným.

Z hľadiska ochrany prírodných a kultúrnych hodnôt

- dodržiavať legislatívne predpisy ochrany prírody a krajiny na územnú i druhovú ochranu,
- zachovať pestrú krajinnú mozaiku lúk, pasienkov, remízok, mokradí a brehových porastov, chrániť mokrade a zabezpečiť manažment na ich záchranu:
 - doporučuje sa kosiť 1x ročne na konci vegetačnej sezóny (po vysemeňovaní ohrozených druhov),
 - zabrániť zmene vodného režimu,
 - zabrániť reguláciám tokov, ktorých brehové porasty fungujú ako vsakovací systém,
 - chrániť a nezasahovať do brehových porastov miestnych tokov,
 - zabrániť znečisťovaniu, eutrofizácii a vytváraniu skládok odpadu na brehoch tokov,
- plochy využívané ako lúky a pasienky kosiť s odstraňovaním biomasy, pričom je potrebné vypásanie a kosenie striedať, čím sa z porastov eliminujú druhy konkurenčne schopnejšie (nitrofilné druhy, druhy ktoré nie sú spásané – napr. *Cirsium arvense* a pod.), ktoré sa môžu takýmto spôsobom šíriť do okolia a výrazne znižovať biodiverzitu,
- odstraňovať nálety drevín, ponechávať významné solitéry v krajine,
- zachovať remízky a mimolesnú drevinovú vegetáciu v blízkosti poľnohospodárskych pozemkov, zabrániť možnosti štiepkovania,
- prípadný výskyt invázných druhov rastlín evidovať a odstraňovať biologickou cestou (kosenie, vykopávanie),
- zachovať prirodzené lesné porasty,
- zabrániť zalesňovaniu trvalých trávnych porastov a vysádzaniu monokultúrnych nestabilných lesných porastov,
- zabrániť výstavbe na TTP,
- zabrániť akémukoľvek vypaľovaniu trávnych porastov,
- inštalovať účinné zábrany proti sadaniu dravcov na elektrické stĺpy,
- zachovať existujúce brehové porasty tokov,
- v prípade revitalizácii plôch v blízkosti ekologicky významných segmentov používať pri výsadbách druhy autochtónne (domáce), čím sa zabráni šíreniu nepôvodných (potenciálne invázných) druhov do voľnej krajiny.

Z hľadiska opatrení na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva a elimináciu stresových javov

- zabrániť vytváraniu tzv. „čiernych“ skládok odpadu,
- zabrániť znečisťovaniu prostredia a používaniu chemikálií rôzneho druhu,
- dobudovať splaškovú kanalizáciu,
- zabrániť akémukoľvek vyrubovaniu brehových porastov.

Požiadavky na ochranu kultúrneho dedičstva

Zoznam národných kultúrnych pamiatok v obci Gbeľany obsahuje:

Číslo ÚZPF	Názov NKP	Pamiatkové objekty	Prevládajúci sloh/doba vzniku
1340/1-3	Kaštieľ s areálom	1 – kaštieľ (zaužívaný názov Majláthovský) 2 – stavba hospodárska 3 - park	Barokový postavený v druhej polovici 18. stor. Barok/druhá polovica 18. stor. Prírodne - krajinársky
1341/1-2	Kaštieľ a park	1 – kaštieľ (zaužívaný názov malý kaštieľ) 2 – stavba hospodárska	Klasicizmus/prvá tretina 19. stor. Prírodne – krajinársky/pol. 19. stor.

*UZPF – Ústredný zoznam pamiatkového fondu

*NKP – Národné kultúrne pamiatky

V riešení návrhu ÚPN – O je nutné rešpektovať nasledovné:

Na národné kultúrne pamiatky (ďalej len NKP) sa vzťahuje ochrana vyplývajúca z ustanovení pamiatkového zákona – č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, dotýkajúca sa individuálnej ochrany vlastnej veci, ako aj ochrany trvalého udržiavania vhodného

prostredia kultúrnej pamiatky, umožňujúceho využívanie a prezentáciu kultúrnej pamiatky spôsobom, ktorý zodpovedá jej pamiatkovej hodnote. Pred začatím obnovy NKP (súbor špecializovaných činností, ktorými sa vykonáva údržba, konzervovanie, oprava, adaptácia a rekonštrukcia) je povinnosť postupovať podľa § 32 ods. 2 – 4 pamiatkového zákona.

Podľa § 27 ods. 2 pamiatkového zákona v bezprostrednom okolí nehnuteľnej kultúrnej pamiatky nemožno vykonávať stavebnú činnosť, ani inú činnosť, ktorá by mohla ohroziť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky. Bezprostredné okolie nehnuteľnej kultúrnej pamiatky je priestor v okruhu desiatich metrov od nehnuteľnej kultúrnej pamiatky; desať metrov sa počíta od obvodového plášťa stavby, ak nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou je stavba, alebo od hranice pozemku, ak je nehnuteľnou kultúrnou pamiatkou aj pozemok.

Pôvodné areály oboch kaštieľov sú v súčasnosti urbanisticky nenávratne narušené výstavbou nových objektov. V prípade barokového kaštieľa výstavbou obecného úradu a MŠ na ploche pôvodného parku. V prípade klasicistickej kúrie (kaštieľa) bola takmer polovica pôvodného územia parku odčlenená pre výstavbu základnej školy, jej areálu a miestnej komunikácie. Napriek uvedeným nenávratným negatívnym zásahom oba kaštiele spolu s ich areálmi predstavujú najvýznamnejšie pamiatky tohto typu v regióne severozápadného Slovenska a majú nadregionálny význam. Z tohto dôvodu je nutné chrániť bezprostredné okolie pamiatok min. vo vzdialenosti 10 metrov pred ďalšou výstavbou. Z hľadiska ochrany oboch pamiatok je však žiadúce, aby na v minulosti odčlenených plochách pôvodných areálov nedochádzalo k zahusťovaniu ďalšou výstavbou.

V obci sa nachádza aj historické kamenno-sochárske dielo – Socha sv. Jána Nepomuckého z obdobia klasicizmu z roku 1827. Sochu dal zhotoviť gróf Karol Nyary a manželka grófkya Františka Pongracz. Socha je vytypovaná na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu. Je preto žiadúce, aby z hľadiska významu diela a jeho prezentácie neboli v jej okolí realizované technické a reklamné zariadenia, ani drobné stavby.

V priestore obecného cintorína sa nachádza mauzóleum vlastníkov gbelianskeho panstva – rodiny grófov Nyary. Ide o historizujúcu neogotickú architektúru z 19. storočia s podobou pohrebnej kaplnky s kryptou. Objekt je po obnove v roku 2015 a je vytypovaný na zápis do Ústredného zoznamu pamiatkového fondu.

Pamiatkový zákon sa vzťahuje aj na **ochranu archeologických nálezov a archeologických nálezísk**. V k.ú. obce Gbeľany sa nachádza niekoľko evidovaných archeologických nálezísk známych z dostupnej evidencie nálezísk – CEANS a z odbornej literatúry:

- GBELANY, poloha „Háj pod Bukovinou“ – včasný stredovek, pohrebisko,
- GBELANY, poloha „oráčiny na Z od kaštieľa“ – neskoro halštadské a včasnostredoveké sídlisko,
- GBELANY, poloha „Lány“ – k. púchovská stredovek – sídlisko,
- GBELANY, poloha „Hradisko“ – stredovek, dve opevnenia,
- GBELANY, poloha „Pod Dielcom“ – eneolit, k. lužická, včasný stredovek – sídlisko,
- GBELANY, poloha „Hrádok“ – podľa názvu možné historické opevnenie.

Na základe uvedeného je možné konštatovať, že obec Gbeľany má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom na to, že v jej katastrálnom území sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum, je veľký predpoklad, že by sa v riešenom území mohli nachádzať doposiaľ neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, liniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie a pod.), musí byť oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia. V opodstatnených prípadoch (podľa § 30, ods. 4) a § 37, ods. 1) a 3) zákona 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov) – predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu Krajský pamiatkový úrad Žilina (obdrží spracovateľ po schválení Zadania...) stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu.

Podľa § 40 ods. 2-3 pamiatkového zákona a § 127 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas stavby musí **nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď nález oznámiť Krajskému pamiatkovému úradu Žilina**. Nález sa musí ponechať bez zmeny až do obhliadky krajským pamiatkovým úradom alebo ním poverenou odborne spôsobilou osobou. Do obhliadky krajským pamiatkovým úradom je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia

na záchranu nálezu, najmä zabezpečiť ho proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu, pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s krajským pamiatkovým úradom. Archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť s pôvodného miesta a z nálezových súvislostí iba oprávnená osoba metódami archeologického výskumu.

Podľa § 41 ods. 4 pamiatkového zákona krajský pamiatkový úrad v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezov a nálezísk. V súvislosti so stavebnou činnosťou, resp. zemnými prácami v územných konaniach, stavebných konaniach, resp. zlúčených územných a stavebných konaniach podľa stavebného zákona je dotknutým orgánom Krajský pamiatkový úrad Žilina z dôvodu zabezpečenia podmienok ochrany archeologických nálezov. Podmienkou pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia bude vydanie záväzného stanoviska podľa § 30 ods. 4 pamiatkového zákona.

Pri príprave stavieb a inej hospodárskej činnosti na území, kde sa predpokladá ohrozenie pamiatkových hodnôt a archeologických nálezov, **bude nevyhnutné vykonať pamiatkový záchranný archeologický výskum** podľa § 36 ods. 2) a 3) § 35 ods. 7) a § 39 ods. 1) pamiatkového zákona.

V riešení návrhu ÚPN – O je d'alej nutné:

- rešpektovať ako kultúrne dedičstvo aj:
 - parceláciu pozdĺž ulice Kostolnej, jednotraktové rodinné domy archetypálnej architektúry vrátane systému zalomených súběžných miestnych komunikácií oddeľujúcich jednotlivé rodinné domy z aditívne radenou hospodárskou zástavbou,
 - všetky ostatné rozptýlené jednotraktové murované aj zrubové rodinné domy archetypálnej architektúry v zastavanom území obce,
 - rodinné domy s tvarovanými fasádovými prvkami,
 - objekt hasičskej zbrojnice,
 - božie muky,
 - územia bývalého areálu – dvora JRD (majera?), ktorého využitie pre realizáciu námestia s občianskou vybavenosťou... musí byť determinované výsledkami archeologického výskumu; na základe dokumentov prístupných na KPÚ Žilina sa odvodzujú vážne predpoklady, že v tomto území sú základy ďalšieho kaštieľa a hospodárskych budov,
 - murované časti oplotenia bývalého dvora JRD a pánice (predtým pravdepodobne majera?) vrátane zvyškov obvodových múrov bývalých hospodárskych objektov v pôdorysnej stope oplotenia bývalého areálu,
 - sochárske diela na území obce od akad. sochára Alexandra Trizuliaka,
 - rodinný dom (hostinec U Žiaka), v ktorom býval akad. sochár Alexander Trizuliak (navrhnuté umiestnenie pamätnej dosky).

Požiadavky na ochranu ložísk nerastov

Podľa podkladov od ŠGÚ Dionýza Štúra a Obvodného banského úradu sa v katastrálnom území obce Gbeľany:

- neevidujú objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín,
- neevidujú staré banské diela (§ 35 ods. 1 zák. č. 44/1988 Zb. v platnom znení),
- neevidujú resp. nie je určené prieskumné územie pre vyhradený nerast.

I) POŽIADAVKY Z HĽADISKA OCHRANY TRÁS NADRADENÝCH SYSTÉMOV DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

Obec Gbeľany považuje za prvky (trasy) nadradeného dopravného a technického vybavenia územia z hľadiska ÚPN – O Gbeľany nasledovné dopravné a inžinierske stavby vrátane ich ochranných a bezpečnostných pásiem a plánované zámery:

- cesta II/583A, II/583D,
- cesta II/583,
- prepojenie ciest I/18 a II/583A ponad priestor Vodného diela Žilina vrátane dvoch mimoúrovňových križovatiek v k.ú. Gbeľany, v k.ú. Varín a v k.ú. Strečno (návrh),
- cesty III. triedy – II/2072, II/2079,

- železničná trať č. 180 Žilina – Košice,
- 400 kV ZVN vedenia,
- 110 kV VN vedenia,
- 22 kV VN vedenia,
- Vodné dielo Žilina,
- náhradný biokoridor,
- skupinový vodovod Gbeľany,
- kanalizačný zberač DN 600/800,
- VTL plynovod Severné Slovensko,
- Kysucký plynovod,
- VTL prípojky,
- regulačná stanica RS Gbeľany,
- diaľkový optický kábel DOK (smer Krasňany),
- diaľkový metalický kábel (smer Dolný Kubín).

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- rešpektovať prvky (trasy) nadradenej dopravnej a technickej infraštruktúry t.j. stavby, ochranné pásma, bezpečnostné pásma a požiadavky na ich prevádzkovanie (okrem časti 22 kV vedení kolidujúcich s novým priestorovým usporiadaním),
- doriešiť prepojenie ciest I/18 na cestu II/583A (smer Terchová),
- doriešiť prepojenie cesty III/2072 Varín – Mojš a miestnej komunikácie v obci Varín (do priemyselného parku Varín) na prepojenie ciest I/18 a II/583A,
- pri rozširovaní hraníc zastavaných území obce Gbeľany pozdĺž ciest III. triedy neuplatňovať ochranné pásma ciest III. triedy v navrhovaných zastavaných územiach.

m) POŽIADAVKY VYPLÝVAJÚCE NAJMÄ ZO ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI, CIVILNEJ OCHRANY OBYVATEĽSTVA

Požiadavky vyplývajúce zo záujmov obrany štátu

Podľa dostupných informácií obstarávateľa na riešené územie a na spádové územie ÚPN – O Gbeľany neboli a nie sú uplatňované žiadne požiadavky z hľadiska záujmov obrany štátu (MO SR). Preto nie je nutné riešiť príslušnú problematiku.

Požiadavky vyplývajúce zo záujmov požiarnej ochrany

Požiarňa ochrana na území obce Gbeľany je zabezpečená predovšetkým cez Okresný hasičský a záchranný zbor dislokovaný v Žiline. Popri ňom je v obci k dispozícii aj Dobrovoľný hasičský zbor nadviazaný na jestvujúcu hasičskú zbrojnicu v centre obce Gbeľany s primeraným a obnovovaným vybavením.

Z hľadiska súčasného stavu potreba vonkajšej požiarnej vody je v dostatočnom množstve zaistená z jestvujúceho rozvodu vody. Na rozvodnej sieti je primerané množstvo požiarnych hydrantov a dostatočný tlak. Vnútornú potrebu požiarnej vody majú všetky objekty riešené podľa platnej legislatívy, tak ako aj iné protipožiarne opatrenia.

Z uvedeného pre riešenie návrhu ÚPN – O Gbeľany vyplývajú nasledovné požiadavky:

- v rámci riešenia v tejto oblasti je nutné vychádzať zo zákona č.314/2001 Z. z. o ochrane pred požiarňami a následnej legislatívy. V textovej časti treba opäť uviesť informácie o existencii obecného hasičského zboru na zdoľávanie požiarov a vykonávanie záchranných prác ako i informácie o jeho materiálo-technickom zabezpečení resp. o rozsahu potrieb jeho doplnenia. Treba však predpokladať pre návrhové obdobie, že rozhodujúcou zásahovou jednotkou bude i naďalej jednotka HaZZ v Žiline,
- v textovej časti treba tiež uviesť stav hasičskej stanice resp. zbrojnice (bez stálej obsluhy) z hľadiska stavebnotechnického, plošného, polohového atď.(dosah na lesy, rekr. objekty...). Treba tiež zhodnotiť zdroje vody na hasenie požiarov, fungovanie ohlasovne požiarov, odberné miesta, stav hydrantovej siete atď., či tento stav ďalej do návrhového obdobia vyhovuje (napr. objem vodojemu v Gbeľanoch) atď. V zhodnotení zabezpečenia vody na hasenie požiarov z hľadiska návrhu ÚPN –

O treba vychádzať aj z vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov s prihliadnutím na možnosti dané smernou metodikou spracovávaní ÚPN – O,

- doplniť údaje o situácii v požiarnej ochrane v priestore výrobných území.

Požiadavky vyplývajúce zo záujmov ochrany pred povodňami

Rieka Váh vrátane Vodného diela Žilina a náhradného biokoridoru má vybudované brehové líniové konštrukcie na ochranu priľahlých území pred povodňami

Pre riešenie návrhu ÚPN – O Gbeľany vyplývajú nasledovné požiadavky:

- rešpektovať a využiť „Povodňový plán záchranných a zabezpečovacích prác“,
- vymedziť na základe podkladov obce resp. správcu vodohospodárskych významných vodných tokov inundačné územia drobných vodných tokov,
- prevziať údaje z máp povodňového ohrozenia a z máp povodňového rizika (ak budú k dispozícii v čase spracovávaní návrhu ÚPN – O Gbeľany),
- na základe obvyklej požiadavky SVP, š.p. Piešťany je potrebné do textovej časti (smernej) zapracovať požiadavku:

Kap. Návrh na riešenie záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami:

Ochrana pred povodňami

Situovanie nových stavebných objektov musí byť v súlade so zák.č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. V zmysle tohto zákona je potrebné zabezpečiť ochranu inundačných území vodných tokov, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti.

Vyššie uvedenú požiadavku je potrebné zapracovať aj do záväznej časti... návrhu“ (viď. kapitola s) Požiadavky na určenie regulatívov... tohto zadania).

Požiadavky vyplývajúce zo záujmov civilnej ochrany

Ochranu obyvateľov obce Gbeľany treba riešiť v súlade s § 15 zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Pri spracovaní návrhu ÚPN – O Gbeľany je potrebné vychádzať z existujúcej dokumentácie obce na úseku civilnej ochrany podľa § 15 zák.č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov. Návrh ÚPN – O musí obsahovať návrh riešenia záujmov civilnej ochrany v zmysle § 4 vyhl. č. 532/2006 Z. z.

Riešenie záujmov civilnej ochrany obsahuje:

- zabezpečenie ochrany obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok pri mimoriadnej udalosti spojené s ich únikom (vyhláška MV SR č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov),
- zabezpečenie druhu a rozsahu stavebnotechnických požiadaviek zariadení civilnej ochrany zameraných na ochranu života, zdravia a majetku a technických podmienok zariadení na utváranie predpokladov na znižovanie rizík a následkov mimoriadnej situácie a v čase vojny a vojnového stavu (vyhláška MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a o technických podmienkach zariadení civilnej ochrany v znení neskorších predpisov),
- zabezpečenie materiálom civilnej ochrany a humanitárnej pomoci (vyhláška MV SR č. 314/1998 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie hospodárenia s materiálom civilnej ochrany v znení neskorších predpisov),
- zabezpečenie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany (vyhláška MV SR č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov).

Z hľadiska ďalších požiadaviek civilnej ochrany dodržiavať nasledovné regulatívy:

- neumiestňovať novú výstavbu do územia ohrozeného 50 ročnou resp. 100 ročnou vodou z miestnych tokov,
- neumiestňovať novú výstavbu do zosuvného územia,
- individuálnu a hromadnú bytovú výstavbu umiestňovať mimo územia určeného na výstavbu a prevádzkovanie priemyselných zón,
- v ďalších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie riešiť spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva obce podľa § 4 Vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a o technických podmienkach zariadení civilnej ochrany a § 15 ods. 1 písm. e) Zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

- v ďalších stupňoch územnoplánovacej dokumentácie spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb riešiť podľa § 4 ods. 3, 4 Vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a o technických podmienkach zariadení civilnej ochrany a § 16 ods. 1 písm. e) resp. § 16, ods.12 Zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov,
 - budovanie ochranných stavieb vykonávať z analýzy jej územia z hľadiska možných mimoriadnych udalostí a pre obdobie vojny a vojnového stavu,
 - v prípade bytovej výstavby (IBV) bude rozsah povinnej výstavby zariadení CO riešený budovaním ochranných stavieb v jednoduchých úkrytoch budovaných svojpomocne.
V súvislosti s civilnou ochranou obyvateľstva je potrebné uplatniť požiadavku, aby každoročne boli komisionálne kontrolované najmä stavy všetkých vodných tokov a prípadné nedostatky, defekty malého rozsahu (padnuté kmene, konáre, odpad a pod.) boli okamžite odstránené. V prípade povolenia stavieb do územia, kde hrozí vybreženie vodných tokov, je potrebné stanovisko správcu toku.
Pre ochranu územia už realizovaných stavieb pri všetkých vodných tokoch je potrebné uplatniť v riešenom území požiadavku realizovať organizačné opatrenia pravidelnou údržbou korýt.
- Z hľadiska formalizovanej štruktúry územného plánu obce tvorí „civilná ochrana obyvateľstva“ samostatnú časť, ktorá je zahrnutá v návrhu záväznej časti – „zásady a regulatívy verejného dopravného a technického vybavenia a občianskeho vybavenia“ vrátane jej grafického spracovania vo forme výkresov grafickej časti územného plánu obce (§ 11 ods. (5) písm.f) a § 139a ods.(10) písm.m) zák.č. 50/76 Zb. v platnom znení).

n) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA A FUNKČNÉHO VYUŽÍVANIA ÚZEMIA OBCE S PRIHLIADNUTÍM NA HISTOR., KULTÚR., URBAN. A PRÍRODNÉ PODMIENKY ÚZEMIA VRÁTANE POŽIADAVIEK NA STAVBY UŽÍVANÉ OSOBAMI S OBMEDZENOU SCHOPNOSŤOU POHYBU

Priestorové usporiadanie

Obstarávateľ územného plánu obce nepredpokladá zásadnú zmenu v usporiadaní a využívaní územia obce. V návrhu územného plánu obce bude nutné v princípe nadviazať na už založené funkčné a priestorové usporiadanie, na založené trendy (bývanie, priemysel...) v kontexte s hlavnými cieľmi a požiadavkami tohto zadania. V tej súvislosti urbanistická koncepcia priestorového usporiadania obce by sa mala rozvíjať podľa nasledovných princípov:

- nadväzovať na súčasné priestorové usporiadanie územia obce pozostávajúce z prevažujúcich priestorov hornatej zväčša lesnatej krajiny Kysuckej vrchoviny, z priestorov voľnej prevažne poľnohospodársky využívanej krajiny, z plôch vodných tokov a priestorov súčasných zastavaných území obce,
- vymedziť samostatné zastavané územia obce v k.ú. Gbeľany pre:
 - vlastnú obec Gbeľany („ústredie“),
 - areál hospodárskeho dvora (farma),
 - územie železničnej dopravy a zriaďovacieho nádražia,
 - výrobné územia južne od železničnej trate,
 - všetky ďalšie lokality na území obce, ktoré preukazateľne spĺňajú kritérium súboru:
 - a) stavebných pozemkov, zastavaných plôch, dvorov a susedných pozemkov, ktoré sa využívajú na účel, pre ktorý boli stavby uskutočnené,
 - b) poľnohospodárskych pozemkov a vodných plôch obklopených pozemkami uvedenými v bode a),
 - c) pozemkov ostatných plôch,
 - d) pozemkov vhodných na zastavanie vymedzených na tento účel návrhom ÚPN – O Gbeľany,
- ako hlavné dominanty v riešenom území akceptovať:
 - kostol,
 - barokový kaštieľ,
 - hlavný učebňový objekt základnej školy,
- rešpektovať ako historicky založené hlavné kompozičné osi riešeného územia:
 - os v trase cesty II/583,

- os v trase toku Gbelianskeho potoka a jeho pomyselného južného predĺženia a východného odklonu k hrádzi Vodného diela Žilina,
- lesnatohorskú a lúčnu krajinu Kysuckej vrchoviny chrániť a rozvíjať ako ochranné pásmo Národného parku Malá Fatra, ako územie ekologickej stability,
- súčasne prevažne poľnohospodársky využívané severné a južné územie obce (mimo vymedzených zastavaných území) i naďalej rozvíjať ako poľnohospodársky produkčný potenciál limitovaný opatreniami na ochranu prírody a zachovanie ekologickej stability a jestvujúcou a navrhovanou dopravnou a technickou infraštruktúrou,
- línie 400 kV vedení, 110 kV vedení, VTL plynovodov, hlavného kanalizačného zberača, vodovodného privodného rádu, Vodného diela, náhradného biokoridoru, železničnej trate č.180, ciest II/583A, II/583D, II/583, ciest III. triedy (okrem priestoru prepojenia cesty I/18 s cestou II/583A) musia zostať v pôvodných trasách,
- cestu II/583A a železničnú trať nepovažovať za kompozičné osi. Treba ich považovať za nevyhnutné limitujúce bariéry (so svojimi ochrannými pásmami) nového hmotovo–priestorového usporiadania územia obce Gbeľany,
- žiadne ďalšie dominanty v riešenom ani záujmovom území nenavrhopovať,
- neobstavovať cestu II/583A resp. II/583, resp. dodržať odstup zástavby od ciest II. triedy v takej vzdialenosti, ktorá nevyvoláva nutnosť budovania protihlukových stien (valov) na ochranu obytných území,
- popri novovymedzenom ústrednom verejnom priestore obce (na krížení kompozičných osí) v riešení priestorového usporiadania zastavaných území vymedziť v navrhovaných obytných územiach na krížení vhodných lokálnych kompozičných osí sekundárne verejné priestory; za miesta ich zvažovania resp. navrhovania treba napr. považovať:
 - verejný priestor (menšie námestie) v lok. Priedanky,
 - verejný priestor (menšie námestie) v lok. východne od jestvujúcej zástavby na ulici Kostolnej,
 - verejný priestor (menšie námestie) v lok. Dúhe,
 - verejný priestor v rámci rozostavanej lok. IBV Hrby (zvážiť),
- verejné sekundárne priestory by mali minimálne obsahovať:
 - pobytové plochy pre peších,
 - parkovú zeleň,
 - lokálne športoviská a detské ihriská,
 - priestory pre kultúrno–rekreačnú a spoločenskú činnosť,
 - priestory pre príp. komerčnú občiansku vybavenosť.

Funkčné využívanie

- za primárne urbanistické funkcie v mimo zastavanom území obce považovať:
 - funkciu lesa (lesnej krajiny) v prevládajúcom režime 2. stupňa ochrany prírody (OP NP MF),
 - funkciu voľnej prevažne poľnohospodársky využívanj krajiny s mimolesnou vegetáciou v režime 1. a 2. stupňa ochrany prírody,
- za primárne urbanistické funkcie v navrhovaných zastavaných územiach obce považovať:
 - funkciu bývania (prevažne v rodinných domoch...),
 - funkciu výroby (jestvujúce a navrhované výrobné územia, rastlinná a živočíšna výroba),
- ostatné urbanistické funkcie na území obce (zastavané aj nezastavané územie) zostanú v sekundárnej polohe,
- vo väzbe na vyššie uvedené a v závislosti na pochopení konkrétnej prevládajúcej funkcie vo vhodne vymedzenej funkčno–priestorovej územnej jednotke (regulovanej jednotke) na území obce Gbeľany sa požaduje územne vymedziť v skladbe (v kompozícii) priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce Gbeľany nasledovné regulované funkčnopriestorové jednotky:
 - *územia zmiešané:*
územie námestia a územie s funkciou bývania a občianskej vybavenosti pravdepodobne po obvode pobytových verejných priestorov na krížení hlavných kompozičných osí...,
 - *územia obytné:*
prevládajúce plochy rodinných domov postavených pred r.1945 – väčšinou jednotraktové murované i zrubové rodinné domy so sedlovou prípadne valbovou strechou; regulatívy smerujú k zachovaniu

takéhoto druhu zástavby s možnosťou jej prístavieb, stavebných úprav a citlivého dopĺňania území novými rodinnými domami,

– *územia obytné:*

prevládajúce plochy rodinných domov z obdobia r.1945 až 1990; regulatívy pre takéto územia musia smerovať jednak k priznaniu tejto kultúrnej vrstvy v stavebnom vývoji obce a jednak k návodu na kultiváciu architektonického výrazu jestvujúcich objektov v rámci prístavieb, nadstavieb a stavebných úprav a dopĺňania týchto území,

– *územia obytné:*

prevládajúce plochy rodinných domov z obdobia po r.1990,

– *územia obytné:*

navrhované územia rodinných domov,

– *územia obytné:*

prevládajúce plochy bytových domov, jestvujúcich aj navrhovaných,

– *územia areálov kaštieľov s parkami,*

– *územia športu,*

– *územie Vzdelávacieho strediska KIA,*

– *územia poľnohospodárskej výroby,*

– *územia priemyselnej výroby a skladov,*

– *územie cintorína:*

– *územia lesa:*

lesy v 2.stupni ochrany prírody,

– *územia lesa:*

lesy ostatné,

– *územia voľnej poľnohospodárskej krajiny s mimolesnou vegetáciou,*

– *územia vodných tokov,*

– *územia zelene:*

izolačná zeleň, zeleň biokoridorov...,

– *územia železničnej dopravy.*

o) POŽIADAVKY NA RIEŠENIE BÝVANIA, OBČIANSKÉHO VYBAVENIA, SOCIÁLNEJ INFRAŠTRUKTÚRY, REKREÁCIE A VÝROBY

Bývanie

Pri riešení návrhu rozvoja funkcie bývania je nutné vychádzať z nasledovných predpokladov:

- funkcia bývania v podmienkach obce Gbeľany je a naďalej bude jednou z primárnych urbanistických funkcií na území obce,
- funkcia bývania musí byť rozvíjaná v územiach obce s prihliadnutím na špecifiká jednotlivých častí zastavaného územia obce (napr. iné podmienky sú v lok. Duhé, iné v lok .Priedanky...),
- plošný rozsah území bývania (jestvujúce+navrhované) musí byť naddimenzovaný nad údaje demografickej prognózy vzhľadom na územnoplánovacou praxou overenú skúsenosť, že viac ako jedna tretina až polovica z navrhovaných plôch s funkciou bývania bude v návrhovom období ÚPN – O poznačená pomalým majetko– právnym vysporiadaním a zostane preto v pozícii dlhodobejšej rezervy.

Na základe vyššie uvedeného je potrebné riešiť návrh rozvoja funkcie bývania na pôdoryse navrhovaných zastavaných území nasledovne:

- zbilancovať všetky pre funkciu bývania disponibilné preluky a väčšie disponibilné územia na plochách súčasného bývania v zastavanom území stanovenom k dátumu 1.1.1990 a v súčasnom zastavanom území a urbanisticky vhodné z nich navrhnúť pre rozvoj funkcie bývania,
- rozvoj funkcie bývania uvažovať aj v lokalite Priedanky, v lokalite východne od zástavby na ul.Kostolnej, v lok. Duhé (smerom k zemnému valu); v lok. Hrby riešiť rozvoj IBV len v rozsahu vydaného územného rozhodnutia a stavebných povolení,

- rozvíjať kompaktné obytné územia v zásade po obvode súčasného zastavaného územia obce; v severnom smere v obmedzenom rozsahu vyplývajúcom z existencie a nutnosti rešpektovania území ochrany prírody a prvkov RÚSES (MÚSES),
- navrhovať rozvoj hromadnej bytovej výstavby v súčasnom zastavanom území obce v minimálnom rozsahu a s výškovým obmedzením max. 3+1.

Občianska vybavenosť

Služby

Súčasný systém služieb na území obce je pomerne rozvinutý (kozmetika, kaderníctvo, služby v stavebníctve...). Funkčná je aj Hasičská zbrojnica (Dobrovoľný hasičský zbor), pošta, cintorín s Domom smútku, odvoz a likvidácia odpadu sú na slušnej úrovni.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- polohu a veľkosť hasičskej zbrojnice v jestvujúcom objekte považovať za stabilizovanú,
- polohu jestvujúceho cintorína treba považovať za stabilizovanú; cintorínu však treba priznať a vymedziť 50 m široké ochranné pásma pohrebiska (v zmysle zákona o pohrebíctve č.131/2010 Z. z.),
- v návrhovom období uvažovať s výstavbou novej pošty v polyfunkčnom objekte v susedstve súčasného objektu pošty; prevádzkovanie pošty a rozširovanie poštových služieb je v kompetencii Slovenskej pošty, a.s., služby pošty budú i naďalej zabezpečované cez prevádzku pošty,
- služby spojené s likvidáciou komunálneho odpadu, separáciou, výkupom atď. bude nutné navrhnuť na skvalitnenie v zmysle POH obce Gbeľany; treba vymedziť resp. priznať plochy v zastavanom území pre kalendárový zber veľkoobjemového odpadu (zberové miesta) ako i ďalšie plochy v zmysle koncepcie – likvidácie odpadu uvedenej v kap. Koncepcia starostlivosti o životné prostredie,
- riešenie ďalšieho sortimentu služieb drobného rozsahu z hľadiska objemu poskytovania služieb a priemetu činnosti do územia sa doslovne nepredpisuje, za vyhovujúcu sa bude v tomto smere považovať jasná definícia záväzných regulatívov vyjadrujúcich možnosti (aj vylučujúce podmienky) na pôsobenie konkrétnych druhov služieb v jednotlivých plošne a priestorovo homogénnych jednotkách sídla, v súlade s požiadavkami PHSR obce Gbeľany, a s dôrazom na zvyšovanie úrovne poskytovania služieb v oblasti rekreácie, turizmu a cestovného ruchu.

Maloobchod (aj veľkoobchod)

Množstvo (počet) predajní na území obce sa javí takmer primeraný veľkosti obce. Horšia situácia je však z hľadiska sortimentu predajných jednotiek.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- vychádzať z toho, že ide o mimoriadne dynamickú zložku základnej občianskej vybavenosti. Z hľadiska stupňa územného plánu a merítka grafického spracovania sa javí najvhodnejším prístupom k jej riešeniu definovanie záväzných zásad a regulatívov pre zriaďovanie a umiestňovanie takýchto prevádzok. V princípe treba akceptovať, že môžu byť umiestnené v ktoromkoľvek funkčnom kruhu obce za predpokladu nerozporovania príslušných legislatívnych predpisov,
- vymedziť v ťažiskovej polohe osídlenia v nadväznosti na návrh vymedzenia ústredného verejného priestoru miesta vhodné pre uplatnenie funkcií maloobchodu (aj služieb).

Stravovanie a ubytovanie

Súčasná úroveň ubytovacích a stravovacích kapacít je priemerná až nadpriemerná (Château Gbeľany).

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- predpokladať ďalšiu existenciu už jestvujúcich zariadení stravovania a ich vyššiu úroveň (špeciality regionálnej kuchyne, doplnkové služby...) ako i ubytovania,
- navrhnuť nové stoličkové kapacity (kaviareň, cukráreň) a predpokladať aj nové ubytovacie kapacity (penzióny, ubytovanie v súkromí po prestavbách jestvujúcich objektov hlavne rodinných domov) vo väzbe na očakávanú návštevnosť regiónu.

Administratíva

Túto zložku občianskej vybavenosti predstavuje obecný úrad, farský úrad a administratívne priestory charakteru výrobnjej administratívy vo výrobných územiach. Pre administratívnu prácu sú vyčlenené aj priestory pre hasičský zbor, urbariát a pozemkové spoločenstvá... v kultúrnom dome. Budovy sú v dobrom technickom stave.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- polohy administratívnych objektov aj priestorov považovať za stabilizované aj pre návrhové obdobie do r.2032,
- predpokladať, že administratívne priestory budú aj v navrhovaných územiach výroby (v lok. Duhé by sa mali uplatniť v severnej časti výrobného územia, v smere od obytných území v lok. Duhé).

Bankové služby (peňažníctvo)

V súčasnosti služby tohto druhu na území obce nie sú. Ani v súvislosti s ďalším rozvojom turizmu, rekreácie, cestovného ruchu a priemyslu nemožno predpokladať vznik pobočiek peňažných domov na území obce.

Kultúra

Základňou kultúrno-spoločenského života obce je kultúrny dom ako súčasť komplexu MŠ, kultúrneho domu a obecného úradu. Okrem hlavnej sály (160 sedadiel), knižnice, posilňovne (ženy) obsahuje aj klubové priestory a administratívne priestory (hasiči, šachový oddiel, SČK, urbárnici, dôchodcovia...).

Kultúrny rozmer má aj využívanie kostola sv. Jozefa.

Bývalý ústredný kultúrny objekt obce do r.1989 – klasicistický kaštieľ s parkom – je nevyužívaný, chátra a je s necitlivo upraveným oplotením. Je to nevyužívaný potenciál rozvoja kultúry – klasicistický kaštieľ s mimoriadne hodnotným parkom, s ktorého využívaním má obec dobrú historickú skúsenosť ako s kultúrnym centrom obce.

Nárastom počtu obyvateľov t.j. aj detí priestory MŠ nebudú postačovať (v súčasnosti MŠ plne vyťažená – 55 detí), čo vyvolá potrebu ďalších priestorov, pravdepodobne na úkor susediaceho kultúrneho domu v komplexe.

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- navrhnuť ako novú základňu rozvoja kultúrno-spoločenského života v obci klasicistický kaštieľ s príľahlým parkom,
- vyjadriť, že príspevkom k rozvoju kultúry bude aj navrhovaný rozvoj susediaceho areálu ZŠ a susediaceho športovo-rekreačného areálu a preto treba v návrhu ÚPN – O vyjadriť areál kaštiľa – kultúrneho domu s parkom, areál ZŠ a športovo-rekreačný areál ako komplex prepojených urbanistických funkcií, ktorý má mimoriadny, mnohostranný potenciál využívania prekračujúci rámec významu obce,
- v zostávajúcich disponibilných priestoroch súčasného kultúrneho domu uvažovať s múzeom, s klubovými a administratívnymi priestormi,
- s primeranými priestormi pre kultúrnu činnosť (aspoň na úrovni klubovne) uvažovať aj v relatívne samostatných urbanistických jednotkách v rámci obytných území Priedanky, Duhé, východne od Kostolnej ulice...; vždy ako súčasť verejných sekundárnych ťažiskových priestorov formovaných na lokálnych kompozičných osiach obce s dominantným postavením peších pobytových a parkových priestorov.

Telovýchova a šport

Telovýchovná a športová vybavenosť na území obce je sústredená do športového obecného areálu (futbalové ihrisko), do areálu ZŠ (multifunkčné ihrisko, telocvičňa...) a do hotela Chateau Gbeľany (wellness, fitness, bowling, tenisové ihrisko...). Obcou prechádzajú cyklookruh VD Žilina – Mojšová Lúčka – Strečno – Varín – Mojš...., a sieť evidovaných cyklotrás. V areáli hospodárskeho dvora (farma) sú aktivity z oblasti jazdeckého športu (hipoterapia, ustajňovacie priestory...).

V riešení návrhu ÚPN – O je potrebné:

- problematiku telovýchovy a športu riešiť ako systém prepojený na systém rekreácie, turizmu a cestovného ruchu, kultúry, školstva. Treba počítať s tým, že časť záujmov z tejto oblasti sa prekrýva so záujmami školstva a kultúry a na druhej strane so záujmami cestovného ruchu, rekreácie